

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Грінченко Р.В.

(підпис)

« ____ » червня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

«Економіка підприємства та організація підприємницької діяльності»

(назва освітньої програми)

на тему: «ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ» ТА НАПРЯМИ
ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ»

Виконавець:

студент факультету економіки

та управління підприємництвом

Сальніков Ярослав Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Кошельок Галина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність прибутку підприємства та його роль у забезпеченні ефективності діяльності.....	6
1.2 Основні джерела формування прибутку підприємства.....	11
1.3. Фактори впливу на формування прибутку та резерви його оптимізації....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	21
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ПАТ «Одескабель» та його основних показників.....	21
2.2. Аналіз складу, динаміки та структури прибутку ПАТ «Одескабель».....	35
2.3. Аналіз ефективності формування прибутку та виявлення резервів його зростання	46
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ	54
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

ВСТУП

Прибуток є ключовим показником ефективності функціонування будь-якого підприємства та основним джерелом його подальшого розвитку. У сучасних умовах діяльності підприємств, посилення конкуренції та змін у господарській діяльності, здатність підприємств забезпечувати стабільну прибутковість та ефективно управляти фінансовими результатами має особливу актуальність. Стабільне отримання прибутку забезпечує фінансову стійкість, можливість для інвестування в модернізацію, інновації, соціальний розвиток та є показником успішності бізнес-моделі. Відсутність або недостатній рівень прибутку, навпаки, ставить під загрозу саме існування підприємства, обмежує його можливості для зростання та адаптації до мінливих ринкових умов.

В умовах воєнного стану, нестабільності економічного середовища, зростання вартості енергетичних ресурсів та посилення конкуренції на ринку, питання ефективного формування прибутку та пошуку резервів його оптимізації набувають особливої актуальності для промислових підприємств України.

Актуальність теми полягає в тому, що прибуток є основним показником ефективності діяльності підприємства, а забезпечення його стабільного зростання є необхідною умовою фінансової стійкості та подальшого розвитку суб'єкта господарювання. Значний внесок у розробку теоретичних засад та методологічних підходів до дослідження прибутку зробили як класики економічної думки, так і сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені. У своїх працях вони висвітлюють економічну сутність прибутку, джерела його формування, фактори, що впливають на його розмір, а також методи аналізу та стратегії управління прибутком.

Незважаючи на глибоке теоретичне опрацювання теми, мінливість економічного середовища, галузеві особливості та індивідуальні характеристики діяльності підприємств вимагають постійного поглиблення

досліджень, адаптації існуючих підходів та розробки практичних рекомендацій з урахуванням специфіки конкретного суб'єкта господарювання.

Метою кваліфікаційної роботи є формування прибутку ПАТ «Одескабель» та напрями його оптимізації.

Для досягнення поставленої мети у роботі необхідно вирішити такі **завдання**:

- дослідити економічну сутність прибутку підприємства та визначити його роль у забезпеченні ефективності господарської діяльності;
- розкрити основні джерела формування прибутку підприємства та охарактеризувати особливості їх виникнення в сучасних умовах господарювання;
- визначити фактори впливу на формування прибутку підприємства та дослідити резерви його оптимізації;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ПАТ «Одескабель» та проаналізувати основні показники його господарської діяльності;
- провести аналіз складу, динаміки та структури прибутку ПАТ «Одескабель»;
- оцінити ефективність формування прибутку ПАТ «Одескабель» та виявити резерви його зростання;
- обґрунтувати основні напрями підвищення ефективності формування прибутку підприємства;
- розробити заходи щодо оптимізації витрат та підвищення прибутковості діяльності ПАТ «Одескабель»;
- здійснити економічне обґрунтування запропонованих заходів та оцінити їх вплив на оптимізацію прибутку ПАТ «Одескабель».

Об'єктом дослідження є виробничо-господарська діяльність публічного акціонерного товариства «Одеський кабельний завод «Одескабель»;

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти формування прибутку ПАТ «Одескабель», а також напрями оптимізації прибутку та підвищення прибутковості діяльності підприємства.

У процесі дослідження були використані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ. Зокрема, методи теоретичного узагальнення та систематизації – для формування понятійного апарату та структурування теоретичних засад теми; методи фінансового та економіко-статистичного аналізу, порівняння, табличний та графічний методи, аналіз динамічних рядів – для оцінки показників результативності підприємства, виявлення тенденцій та взаємозв'язків між ними.

Інформаційною основою роботи слугували законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, публікації у періодичних виданнях, матеріали науково-практичних конференцій, а також офіційна фінансова та статистична звітність ПАТ «Одескабель» та дані офіційного веб-сайту підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності формування прибутку ПАТ «Одескабель» на основі оптимізації витрат, підвищення ефективності використання ресурсів та виявлених резервів зростання прибутковості. Запропоновані заходи можуть бути використані підприємством для покращення фінансових результатів діяльності, підвищення рівня рентабельності та зміцнення його конкурентних позицій.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 35 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки. Робота містить 21 таблиць і 8 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність прибутку підприємства та його роль у забезпеченні ефективності діяльності

Поняття «прибуток підприємства» має численні визначення, що відображають різні аспекти його економічної сутності. Згідно з дослідженнями, прибуток є головним джерелом розвитку підприємства, забезпечуючи можливість удосконалення матеріально-технічної бази, розробки нових продуктів і здійснення успішної фінансової та інвестиційної діяльності. Це визначення підкреслює динамічну роль прибутку, пов'язуючи поточні заробітки з майбутнім потенціалом зростання. Підприємство, яке стабільно генерує прибуток, має кращі можливості для інвестування в інновації та розширення, створюючи таким чином позитивний цикл розвитку [1; 2].

Крім того, у джерелі прибуток визначається як фінансовий результат після відрахування витрат і амортизації, як уособлена в створеному продукті вартість, що набула грошової форми, як фінансовий результат господарської діяльності, як форма доходу для інвесторів капіталу та як сукупність фінансових відносин, що виникають у процесі різних видів діяльності підприємства. Також прибуток розглядається як частина виручки, що залишається після відшкодування всіх виробничих і комерційних витрат, та як результат ефективного фінансового управління. Ці визначення показують, що прибуток розглядається з різних точок зору: бухгалтерського обліку, фінансового менеджменту та економічної діяльності загалом. Різні зацікавлені сторони, такі як бухгалтери, менеджери та інвестори, можуть акцентувати увагу на різних аспектах цих визначень залежно від своїх ролей та інтересів.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «прибуток підприємства»

Автор / джерело	Сутність визначення прибутку	Основний акцент
В. Петті	Прибуток є частиною продукту, що залишається після виплати заробітної плати	Залишковий дохід
А. Сміт	Прибуток є доходом власника капіталу	Дохід на капітал
К. Маркс	Прибуток є перетвореною формою додаткової вартості	Результат використання праці
І. О. Бланк	Прибуток є вираженим у грошовій формі чистим доходом підприємства на вкладений капітал	Фінансовий результат діяльності
П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»	Прибуток визначається як перевищення доходів над витратами підприємства	Бухгалтерський підхід
Авторське узагальнення	Прибуток є основним фінансовим результатом діяльності підприємства	Комплексний підхід

Джерело: складено автором на основі [3-5].

Прибуток визначається як грошовий вираз основної частини фінансових накопичень, що створюються підприємствами будь-якої форми власності, та як характеристика фінансового результату підприємницької діяльності. Це визначення підкреслює підприємницький аспект прибутку та невід'ємний ризик, пов'язаний з його отриманням. Ризиковий елемент є важливим, оскільки він відрізняє прибуток від гарантованих доходів, таких як заробітна плата або відсотки. Він також пов'язаний з концепцією нормального прибутку як компенсації за цей ризик [7].

Згідно з [7], прибуток є сумою, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, збільшенням власного капіталу, вартістю надлишкового продукту (іноді й необхідного продукту), частиною чистого доходу та перевищенням ціни над витратами. Він також є джерелом розширеного виробництва та національного багатства. Це визначення пов'язує мікроекономічний рівень прибутку з макроекономічними вигодами, підкреслюючи його суспільну роль. Прибуткові підприємства сприяють загальному економічному процвітання через інвестиції, створення робочих місць та податкові надходження.

Чистий прибуток визначається як різниця між прибутком до оподаткування та податком на прибуток, що є показником загальної економічної ефективності. Це визначення фокусується на кінцевій сумі прибутку, доступній для власників, та її важливості для оцінки діяльності підприємства. Чистий прибуток часто є основним показником, який використовують інвестори для оцінки прибутковості підприємства та прийняття інвестиційних рішень [7].

Отже, прибуток підприємства – це фінансовий результат підприємства, абсолютний показник, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідну та іншу діяльність та характеризує ступінь успіху проведення цієї діяльності. Це визначення охоплює сутність прибутку як міри успіху в різних функціональних областях бізнесу. Термін «абсолютний показник» вказує на те, що прибуток є фундаментальною метрикою, хоча для його інтерпретації часто потрібні відносні показники, такі як рентабельність [7].

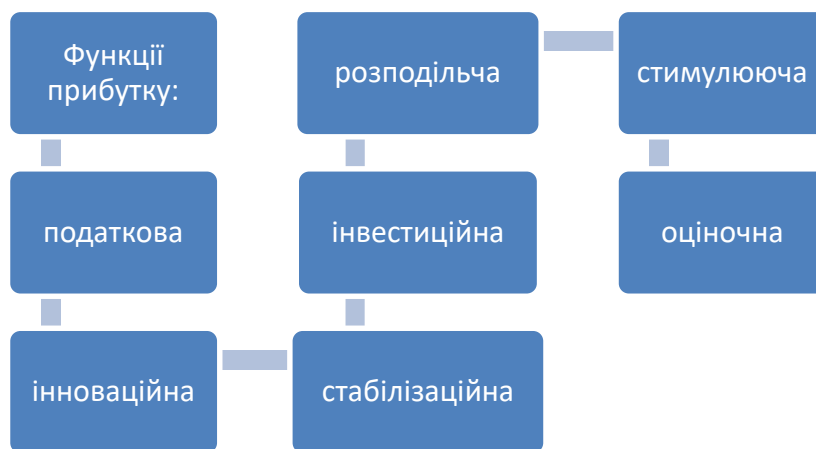

Рисунок 1.1 – Функції прибутку підприємства

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 4].

В економічній теорії та практиці існує кілька основних видів прибутку, які класифікуються за різними критеріями [7].

Бухгалтерський прибуток. Це різниця між ціною реалізованої продукції та витратами на її виробництво (явними витратами). Він також розглядається як

прибуток від підприємницької діяльності, обчислений на основі бухгалтерської документації без урахування документально не зафіксованих витрат самого підприємця. Бухгалтерський прибуток базується на історичних фінансових даних та дотриманні стандартів бухгалтерського обліку. Хоча він важливий для звітності та оподаткування, він може не повністю відображати економічну реальність бізнесу.

Економічний прибуток. Це різниця між загальним доходом та загальними витратами, включаючи як явні, так і неявні витрати (альтернативні витрати, в тому числі нормальний прибуток). Зазвичай він менший за бухгалтерський прибуток на величину неявних витрат. Економічний прибуток надає більш повне уявлення про прибутковість, враховуючи альтернативну вартість ресурсів. Підприємство може показувати бухгалтерський прибуток, але мати економічний збиток, якщо його доходи менші за ті, які можна було б отримати при альтернативному використанні ресурсів.

Нормальний прибуток. Це винагорода за підприємницьку діяльність, що представляє мінімальну віддачу, необхідну для утримання підприємця у бізнесі. Його можна прирівняти до мінімальної ставки депозитного відсотка. Нормальний прибуток є неявними витратами та враховується при розрахунку економічного прибутку. Якщо підприємство отримує лише нормальний прибуток, це означає, що воно покриває всі свої витрати, включаючи альтернативну вартість часу та капіталу власника, але не генерує надлишкової віддачі.

Прибуток також класифікується залежно від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства [7].

Валовий прибуток. Це різниця між чистим доходом (виручкою без ПДВ та акцизів) від реалізації та собівартістю реалізованої продукції. Він відображає прибутковість основної діяльності. Валова маржа прибутку (валовий прибуток, поділений на виручку) вказує на ефективність виробництва та ціноутворення. Вища валова маржа свідчить про ефективне управління прямими витратами на виробництво товарів або послуг.

Прибуток від операційної діяльності. Це сукупний обсяг прибутку від реалізації продукції та прибутку від інших операцій, що не належать до інвестиційної або фінансової діяльності. Він розраховується як валовий прибуток мінус операційні витрати (адміністративні, збутові та інші операційні витрати). Прибуток від операційної діяльності відображає прибутковість основної бізнес-діяльності до врахування відсотків та податків. Цей показник важливий для оцінки стійкості бізнес-моделі.

Прибуток від інвестиційної діяльності. Це фінансовий результат від операцій з придбання та продажу довгострокових активів (основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інвестицій). Цей вид прибутку може бути нерегулярним і залежить від інвестиційних стратегій та управління активами підприємства. Прибутки від продажу активів можуть збільшити загальний прибуток, але не обов'язково є показником основної операційної діяльності.

Прибуток від фінансової діяльності. Це фінансовий результат операцій, що призводять до зміни розміру та складу власного капіталу та позикових коштів підприємства (наприклад, випуск акцій, облігацій, отримання кредитів). Він включає прибутки або збитки від фінансових операцій, такі як доходи або витрати на відсотки. Ефективне управління структурою капіталу та вигідні умови фінансування можуть сприяти загальній прибутковості.

Чистий прибуток. Це кінцевий прибуток, який розраховується як прибуток до оподаткування мінус податок на прибуток. Він представляє прибуток, доступний для власників після сплати всіх витрат та податків. Чистий прибуток є найважливішим показником загальної фінансової ефективності виробництва. Інвестори часто використовують цей показник для оцінки загальної фінансової діяльності підприємства.

Існують також інші класифікації прибутку, що відповідають конкретним аналітичним потребам та надають різні перспективи на прибуток. До них належать маржинальний прибуток, який є різницею між виручкою від реалізації та змінними витратами. Реальний прибуток – це номінальний прибуток, скоригований на рівень інфляції. Розподілений прибуток – це частина

прибутку, виплачена власникам, а нерозподілений прибуток (або нерозподілений прибуток) – це частина чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства для подальшого використання. Прибуток від позареалізаційних операцій включає доходи від діяльності, не пов'язаної з основною діяльністю підприємства, такі як доходи від оренди або від участі в інших підприємствах. Розуміння цих різних видів прибутку дозволяє проводити більш детальний та глибокий аналіз фінансової діяльності підприємства.

1.2 Основні джерела формування прибутку підприємства

Управління прибутком підприємства – це конкретний механізм, що є складовою загальної системи управління підприємством, оскільки від прийняття правильних управлінських рішень залежить отриманий рівень прибутку. Основні елементи управління прибутком підприємства регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень, направлених на формування, розподіл та використання прибутку [8].

Прибуток підприємства формується під час операційної, фінансової і інвестиційної діяльності, тому вимагає ефективного управління витратами та доходами усіх видів діяльності [9].

Формування прибутку підприємства є багатофакторним складним процесом, який залежить від ефективності використання ресурсів, цінової політики, результативності господарської діяльності, рівня собівартості продукції та конкурентного середовища. У сучасних умовах прибуток виступає не лише основним фінансовим результатом діяльності підприємства, але і є його джерелом забезпечення стабільного розвитку, інвестиційної привабливості, а також фінансової стійкості.

Основними джерелами формування прибутку підприємства є результати операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Для більшості промислових підприємств головним джерелом прибутку є основна операційна діяльність, пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції.

Таблиця 1.2 – Основні джерела формування прибутку підприємства

Джерело прибутку	Характеристика
Прибуток від реалізації продукції	Формується внаслідок основної діяльності підприємства
Операційний прибуток	Виникає у процесі операційної діяльності
Прибуток від інвестиційної діяльності	Пов'язаний із реалізацією активів та фінансовими інвестиціями
Прибуток від фінансової діяльності	Формується внаслідок фінансових операцій
Інші види прибутку	Виникають у процесі позареалізаційної діяльності

Джерело: складено автором на основі [4; 7; 9].

Таким чином, джерела формування прибутку підприємства є різноманітними та залежать від особливостей здійснення господарської діяльності. Для промислових підприємств основним джерелом прибутку є реалізація продукції, а інвестиційна та фінансова діяльність мають другорядний характер. Механізм формування фінансових результатів підприємства представлено на рисунку 1.2.

Для промислових підприємств найважливішим є прибуток від основної діяльності. Саме він забезпечує стабільну роботу підприємства, підтримує її фінансову стійкість і створює основу для подальшого розвитку.

Рисунок 1.2 – Модель формування фінансових результатів промислового підприємства

Джерело: складено автором на основі [10].

Процес формування прибутку підприємства здійснюється поетапно та базується на співставленні доходів і витрат підприємства. Первинним етапом є отримання доходу від реалізації продукції, товарів або послуг. Після вирахування непрямих податків формується чистий дохід від реалізації продукції.

Наступним етапом є визначення валового прибутку, який розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю реалізованої продукції. Валовий прибуток характеризує ефективність основної виробничої діяльності підприємства.

Для визначення фінансового результату від операційної діяльності із валового прибутку віднімаються адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати, а також враховуються інші операційні доходи. Отриманий показник характеризує ефективність поточної діяльності підприємства.

Подальше формування прибутку відбувається шляхом врахування результатів фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Додавання фінансових та інших доходів і віднімання відповідних витрат дозволяє визначити прибуток до оподаткування.

Завершальним етапом є сплата податку на прибуток, після чого формується чистий прибуток підприємства, який залишається у його розпорядженні та може бути спрямований на розвиток виробництва, інвестування, виплату дивідендів або формування резервів.

У загальному вигляді прибуток підприємства визначається як різниця між його доходами та витратами:

$$P = D - V \quad (1.1)$$

де:

P — прибуток підприємства;

D — доходи підприємства;

V – витрати підприємства.

Отже, чистий прибуток підприємства формується під впливом кількох важливих факторів. Насамперед це ефективне управління витратами, обсяги продажу продукції та рівень її собівартості.

Таким чином, формування прибутку підприємства є складним багатоетапним процесом, який ґрунтується на взаємозв'язку доходів і витрат усіх видів діяльності підприємства. Основним джерелом прибутку для більшості промислових підприємств виступає операційна діяльність, тоді як результати інвестиційної та фінансової діяльності мають додатковий вплив на кінцевий фінансовий результат. Ефективне управління процесом формування прибутку створює передумови для забезпечення фінансової стійкості, підвищення рентабельності та сталого розвитку підприємства.

1.3. Фактори впливу на формування прибутку та резерви його оптимізації

Система управління прибутком підприємства є важливою складовою загальної системи управління господарською діяльністю. Вона спрямована на забезпечення стабільного формування фінансових результатів, підвищення рівня прибутковості та зміцнення фінансового стану підприємства. Ефективне управління прибутком дозволяє підприємству забезпечувати безперервність виробничого процесу, фінансувати інвестиційну діяльність, підвищувати конкурентоспроможність та створювати умови для подальшого розвитку [11 ;12].

На рівень прибутку підприємства впливає багато факторів, включаючи внутрішні фактори та ті, що залежать від зовнішнього економічного середовища. Обсяг виробництва, собівартість продукції, ефективність використання ресурсів та продуктивність праці – все це важливі фактори.

Одночасно на фінансові показники підприємства також впливають інфляційні тенденції, стан внутрішньої економіки та ринкова конкуренція.

Вплив факторів на формування прибутку підприємства доцільно розглядати через їх поділ на внутрішні та зовнішні. Такий підхід дозволяє визначити чинники, на які підприємство може безпосередньо впливати шляхом прийняття управлінських рішень, а також фактори, дія яких обумовлена особливостями зовнішнього середовища[13; 14].

Механізм впливу окремих факторів на прибуток підприємства має різну спрямованість. Так, збільшення обсягів реалізації продукції за незмінного рівня витрат сприяє зростанню доходів та прибутку підприємства. Водночас підвищення собівартості продукції, навпаки, зменшує величину прибутку навіть за умови збереження обсягів реалізації. Важливе значення також має продуктивність праці, оскільки її підвищення забезпечує зростання обсягів виробництва без пропорційного збільшення витрат.

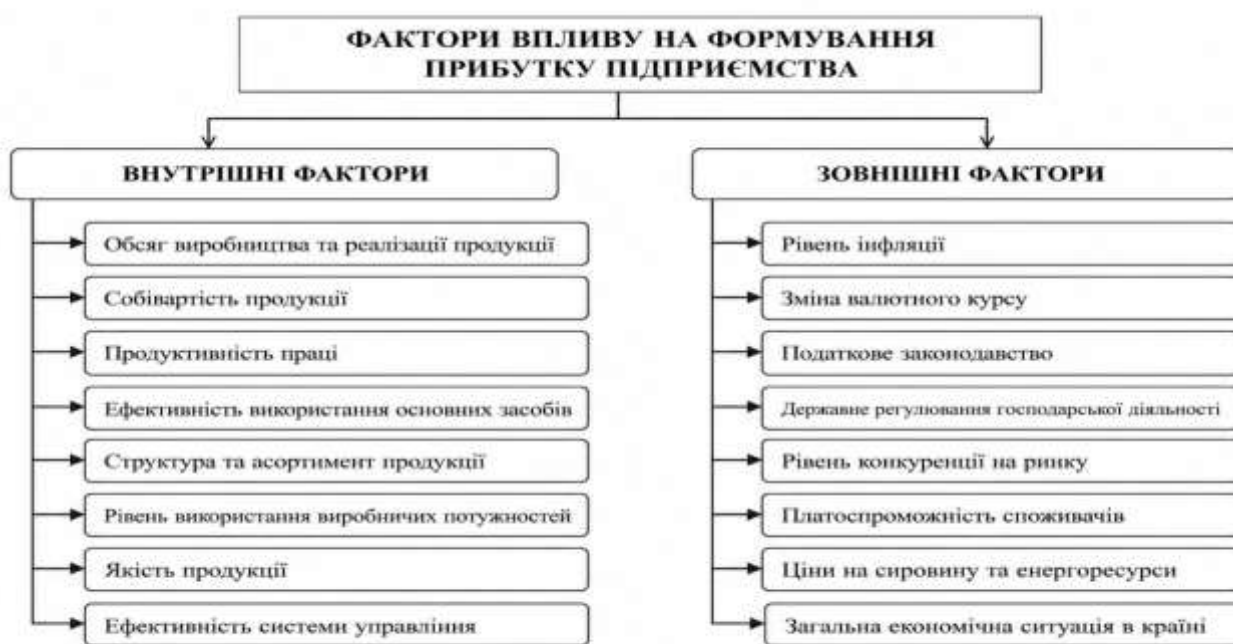

Рисунок 1.3 – Фактори впливу на формування прибутку підприємства
Джерело: складено на основі [13; 14].

Як видно з рисунку 1.3, на формування прибутку підприємства впливає значна кількість внутрішніх і зовнішніх факторів. Внутрішні фактори пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства та залежать від ефективності використання ресурсів, організації виробництва й управлінських рішень. Зовнішні фактори формуються під впливом економічних умов, ринкової кон'юнктури та державного регулювання, тому підприємство не може безпосередньо впливати на їх зміну. Водночас своєчасне врахування впливу зазначених факторів сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства, зміцненню його фінансового стану та забезпеченню стабільного зростання прибутку.

До внутрішніх факторів належать обсяг виробництва і реалізації продукції, рівень собівартості, продуктивність праці, ефективність використання основних засобів, структура асортименту продукції, рівень використання виробничих потужностей, якість продукції та ефективність системи управління підприємством. Саме внутрішні фактори є основою формування фінансових результатів, оскільки визначають рівень доходів і витрат підприємства [15].

Зовнішні фактори формуються під впливом макроекономічного середовища та практично не підлягають прямому регулюванню з боку підприємства. До них належать рівень інфляції, зміна валютного курсу, податкове законодавство, державне регулювання господарської діяльності, рівень конкуренції на ринку, платоспроможність споживачів, ціни на сировину та енергоресурси, а також загальна економічна ситуація в країні [13].

Для промислових підприємств особливо важливим є вплив цін на сировину, матеріали та енергоресурси, оскільки їх частка у структурі собівартості продукції є значною. Зростання вартості ресурсів без відповідного підвищення цін реалізації продукції призводить до скорочення прибутку та зниження рівня рентабельності діяльності підприємства [16; 17].

Прибуток є абсолютним показником, який визначає результат діяльності підприємства, а відносним показником, який визначає результативність, – є рентабельність.

Рентабельність дає змогу оцінити результативність господарської діяльності підприємства, рівень витрат, ефективність використання виробничих ресурсів та доцільність здійснення окремих видів діяльності.

Зростання рівня рентабельності показує зростання ефективності діяльності підприємства, покращення фінансового стану та зміцнення його конкурентних позицій на ринку.

У сучасних умовах господарювання підтримувати стабільний рівень прибутку та рентабельності є одним із головних завдань управління підприємством.

Одним із ключових способів підвищення прибутковості підприємства є оптимізація витрат та більш ефективне використання наявних ресурсів. Рациональне управління витратами дозволяє знизити собівартість продукції, підвищити ефективність господарської діяльності та забезпечити зростання фінансових результатів підприємства [11; 18].

Важливе значення у процесі формування прибутку має рівень собівартості продукції, оскільки саме витрати безпосередньо впливають на величину отриманого прибутку. Зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції створює можливості для підвищення конкурентоспроможності підприємства та зміцнення його фінансового стану [8].

До основних напрямів оптимізації витрат належать раціональне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, модернізація виробництва, впровадження сучасних технологій та вдосконалення організації виробничих процесів [19].

Таблиця 1.3 – Основні напрями оптимізації витрат підприємства

Напрямок	Сутність заходу	Очікуваний результат
Збільшення обсягів реалізації продукції	Розширення ринків збуту, залучення нових споживачів, удосконалення маркетингової діяльності	Зростання доходу від реалізації продукції та збільшення прибутку
Зниження собівартості продукції	Скорочення матеріальних, енергетичних та трудових витрат, усунення непродуктивних витрат	Зменшення витрат на виробництво та підвищення рентабельності
Підвищення продуктивності праці	Удосконалення організації праці, підвищення кваліфікації персоналу, автоматизація виробничих процесів	Збільшення обсягів виробництва без пропорційного зростання витрат
Підвищення ефективності використання основних засобів	Модернізація обладнання, скорочення простоїв, збільшення завантаження виробничих потужностей	Зростання фондівддачі та покращення фінансових результатів
Оптимізація структури асортименту продукції	Збільшення частки продукції з вищим рівнем рентабельності	Підвищення прибутковості діяльності підприємства
Впровадження ресурсозберігаючих технологій	Раціональне використання сировини та енергоресурсів, зменшення виробничих витрат	Скорочення витрат і підвищення конкурентоспроможності підприємства

Джерело: складено автором на основі [13-17].

Тому оптимізація витрат є одним із ключових напрямків для підвищення прибутковості підприємства, зниження виробничих витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

Одним із ключових етапів отримання прибутку на підприємстві є ефективне ціноутворення. Встановлюючи оптимальну цінову політику на свої продукти та послуги, підприємства можуть підтримувати конкурентоспроможність, забезпечити необхідний дохід, та підвищувати прибутковість.

Під час формування цінової політики підприємство повинно враховувати рівень собівартості продукції, попит на ринку, платоспроможність споживачів, рівень конкуренції та загальну економічну ситуацію. Невірно встановлена ціна

може призвести до зниження обсягів реалізації продукції або скорочення прибутку підприємства [20; 21].

Ефективна цінова політика сприяє зростанню фінансових результатів підприємства, підвищенню рівня рентабельності та зміцненню позицій підприємства на ринку. Водночас важливе значення має забезпечення оптимального співвідношення між ціною продукції, її якістю та рівнем витрат на виробництво [22; 23].

Ефективність цінової політики підприємства можна оцінити за допомогою показника рентабельності продукції

$$R = P / C \times 100\% \quad (1.2)$$

де:

R – рентабельність продукції;

P – прибуток;

C – собівартість продукції.

Чим вищим є показник рентабельності продукції, тим ефективнішою є діяльність виробництва.

Підсумовуючи, цінова політика є одним із важливих інструментів управління прибутком підприємства, оскільки напряму впливає на рівень доходів, обсяги реалізації продукції та фінансові результати підприємства.

У сучасних умовах для підприємства важливе значення відіграє пошук резервів підвищення рентабельності та прибутковості. Використання внутрішніх резервів підприємства дозволяє зміцнити конкурентні позиції, покращити фінансові результати діяльності та забезпечити сталий розвиток.

Одним із основних резервів зростання прибутковості є збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції. За умови ефективного управління витратами це сприяє зростанню доходів та прибутку підприємства. Водночас важливим є забезпечення відповідності між обсягами виробництва та ринковим попитом, оскільки надлишкові запаси готової продукції можуть негативно впливати на фінансові результати діяльності підприємства. Важливе значення

для підвищення рентабельності має також ефективне використання виробничих ресурсів підприємства. Рациональне використання основних засобів, матеріальних ресурсів та трудового потенціалу сприяє зниженню собівартості продукції та підвищенню ефективності господарської діяльності [25].

Важливим фактором підвищення прибутковості підприємства є покращення якості продукції та оновлення асортименту. Якісна продукція дозволяє підприємству зміцнювати свої позиції на ринку, розширювати кількість споживачів і збільшувати обсяги збуту продукції [24].

Під резервами оптимізації прибутку слід розуміти невикористані можливості підприємства щодо покращення результатів господарської діяльності. Їх реалізація може бути досягнута шляхом збільшення обсягів реалізації продукції, підвищення ефективності використання виробничих ресурсів, скорочення витрат та вдосконалення управління підприємством. З огляду на це резерви оптимізації прибутку доцільно групувати за двома основними напрямками: збільшення доходів і зниження витрат.

Таблиця 1.4 – Резерви підвищення прибутковості підприємства

Резерв	Результат
Зростання обсягів реалізації	Збільшення прибутку
Зниження собівартості	Підвищення рентабельності
Підвищення якості продукції	Розширення ринку збуту
Рациональне використання ресурсів	Скорочення витрат
Модернізація виробництва	Підвищення ефективності

Джерело: складено автором на основі [26; 27].

Таким чином, прибутки підприємства залежать від управління доходами, управління витратами, цінової політики та ефективного використання виробничих ресурсів. Оптимізація витрат, покращення якості продукції, модернізація виробництва та дослідження внутрішнього потенціалу розвитку є важливими для підвищення прибутковості. Впровадження цих заходів призводить до стабільного розвитку прибутковості, конкурентоспроможності та фінансового становища підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності ПАТ «Одескабель» та його основних показників

ПАТ «Одескабель» є одним із провідних підприємств кабельної промисловості України, що спеціалізується на виробництві та реалізації кабельно-провідникової продукції. Підприємство здійснює діяльність на ринку кабельної продукції протягом тривалого періоду та займає важливе місце серед українських виробників кабелів зв'язку, волоконно-оптичної продукції та компонентів кабельних систем.

Основними напрямками діяльності підприємства є виробництво та реалізація волоконно-оптичних кабелів, кабелів зв'язку, силових кабелів, LAN-кабелів, а також компонентів для кабельних систем. Продукція підприємства використовується у сферах телекомунікацій, енергетики, промисловості, транспорту та будівництва [28-30].

Організаційно-правовою формою господарювання підприємства є публічне акціонерне товариство. Підприємство зареєстроване в місті Одеса та здійснює діяльність за видом економічної діяльності КВЕД 46.69 «Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням».

Підприємство має складну систему управління та виробничу структуру, що дозволяє ефективно координувати діяльність у сферах виробництва, маркетингу, фінансів та збуту. ПАТ «Одескабель» використовує лінійно-функціональну організаційну структуру, до складу якої входять відділи з виробничого, маркетингового, фінансового, допоміжного, бухгалтерського та збутового.

Основними конкурентними перевагами підприємства є великий асортимент продукції, використання новітніх технологій на виробництві, стабільні позиції на ринку кабельної продукції та залучення

висококваліфікованих фахівців. Підприємство активно здійснює реалізацію продукції як на внутрішньому ринку України, так і за її межами, що сприяє розширенню ринків збуту та підвищенню рівня конкурентоспроможності [28-30].

ПАТ «Одескабель» приділяє значну увагу модернізації виробництва, вдосконаленню системи управління підприємством і покращенню якості продукції. Це дає підстави для підвищення ефективності господарської діяльності, зміцнення фінансової стійкості підприємства та зростання фінансових результатів.

Для комплексної оцінки результатів господарської діяльності ПАТ «Одескабель» доцільно проаналізувати основні техніко-економічні показники підприємства у динаміці за 2022-2025 рр.

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники діяльності
ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Показники	Роки				Темп приросту 2025/2022
	2022	2023	2024	2025	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції тис. грн.	1 560 833	1 817 076	2 370 055	2 959 372	89,6
2. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1 440 207	1 760 532	2 231 209	2 856 669	98,35
3. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	455 530	421 910	460 546	478 474	5,0
4. Середньооблікова чисельність працівників, осіб.	921	845	863	954	3,6
5. Витрати на оплату праці тис. грн.	171 010	280 897	330 961	404 460	136,51
6. Заробітна плата на 1 працівника, тис. грн.	185,68	332,42	383,50	423,96	128,33
7. Виробіток на одного працівника, тис. грн.	1 694,72	2 150,39	2 746,30	3 102,07	83,0

8 Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн/грн.	0,92	0,97	0,94	0,97	4,61
9. Активи, тис грн	1 360 427	1 312 973	1 579 345	1 848 008	35,84
10. Власний капітал, тис. грн.	440 843	397 420	404 345	423 864	-3,85
11. Фондоозброєність, тис. грн	494,60	499,30	533,66	501,55	1,4
12. Фондовіддача, грн/грн.	3,43	4,31	5,15	6,19	80,5
13. Рентабельність реалізованої продукції, %.	22,7	17,0	18,3	15,7	-30,7

Джерело: складено автором на основі [31].

Таблиця 2,1 Динаміка основних показників діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Проаналізувавши основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр., можна зробити висновок, що підприємство поступово нарощувало обсяги своєї діяльності. Так, чистий дохід від реалізації продукції за досліджуваний період зріс на 89,6 %. Водночас повна собівартість реалізованої продукції збільшилася на 98,35 %, тобто швидше, ніж дохід від реалізації. Це свідчить про те, що підприємство працювало в умовах зростання витрат, що негативно впливало на ефективність формування прибутку.

Валовий прибуток підприємства за досліджуваний період зріс на 37,5%. При цьому у 2023 році спостерігалось його скорочення на 8,7% порівняно з 2022 роком, що було обумовлено випереджаючими темпами зростання собівартості продукції. Починаючи з 2024 року тенденція змінилася на позитивну, а валовий прибуток зріс на 37,1% у 2024 році та на 9,8% у 2025 році.

Середньорічна вартість основних засобів за 2022-2025 рр. збільшилася на 5%, що свідчить про часткове оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази підприємства. Такі зміни можуть бути пов'язані з придбанням нового обладнання та вдосконаленням виробничих потужностей.

Середньооблікова чисельність працівників за досліджуваний період зросла на 3,6%. У 2023 році підприємство скоротило чисельність персоналу на 8,3%, що, ймовірно, було пов'язано зі складними економічними умовами функціонування підприємства в умовах воєнного стану. Незважаючи на це, підприємству вдалося забезпечити подальше зростання обсягів реалізації продукції, а вже у 2025 році чисельність персоналу стабілізувалася та перевищила рівень 2022 року.

Витрати на оплату праці протягом 2022-2025 рр. мали тенденцію до зростання. Якщо у 2022 році їх обсяг становив 171 010 тис. грн, то у 2025 році він досяг 404 460 тис. грн. Таким чином, за досліджуваний період витрати на оплату праці збільшилися на 136,51 %. Це може бути пов'язано зі зростанням рівня заробітної плати працівників, інфляційними процесами в економіці та необхідністю забезпечення належного рівня мотивації персоналу. Незважаючи на збільшення витрат на оплату праці, підприємство зберігало позитивну динаміку розвитку та нарощувало обсяги діяльності.

Заробітна плата на одного працівника у 2025 році становила 423,96 тис. грн, що на 128,33 % більше порівняно з 2022 роком. Це свідчить про зростання рівня оплати праці та посилення мотивації персоналу на підприємстві.

Позитивною тенденцією є зростання виробітку на одного працівника на 83%, що свідчить про підвищення продуктивності праці та ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

Показник витрат на 1 грн реалізованої продукції також мав тенденцію до зростання. Якщо у 2022 році на кожну гривню доходу припадало 0,92 грн витрат, то у 2025 році цей показник становив уже 0,97 грн. Загалом його приріст склав 4,61 %. Така ситуація може бути пов'язана зі зростанням цін на сировину, енергоносії, транспортні послуги та інші ресурси, необхідні для здійснення виробничої діяльності.

Незважаючи на збільшення вартості основних засобів підприємства у 2022-2024 рр., у 2025 році фондоозброєність дещо знизилася внаслідок

збільшення середньооблікової чисельності працівників. Загалом за досліджуваний період фондоозброєність зросла на 1,4%.

Фондовіддача протягом 2022-2025 рр. зросла на 80,5%, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства та збільшення обсягів реалізації продукції на кожну гривню їх вартості.

Рентабельність реалізованої продукції протягом досліджуваного періоду знизилася з 22,7 % до 15,7 %, тобто на 30,7 %. Незважаючи на збільшення обсягів реалізації продукції та позитивну динаміку прибутку, рівень прибутковості діяльності підприємства зменшився. Основною причиною цього стало випереджаюче зростання повної собівартості реалізованої продукції порівняно з темпами зростання фінансових результатів підприємства.

Щоб краще зрозуміти динаміку основних фінансових показників ПАТ «Одескабель» варто побудувати графік для кращого розуміння динаміки чистого доходу, собівартості реалізованої продукції та валового прибутку підприємства за 2022-2025 рр. Після чого, це дозволить оцінити співвідношення темпів зростання доходу та витрат, а також їх вплив на формування валового прибутку підприємства. Динаміку зазначених показників наведено на рисунок 2.1.

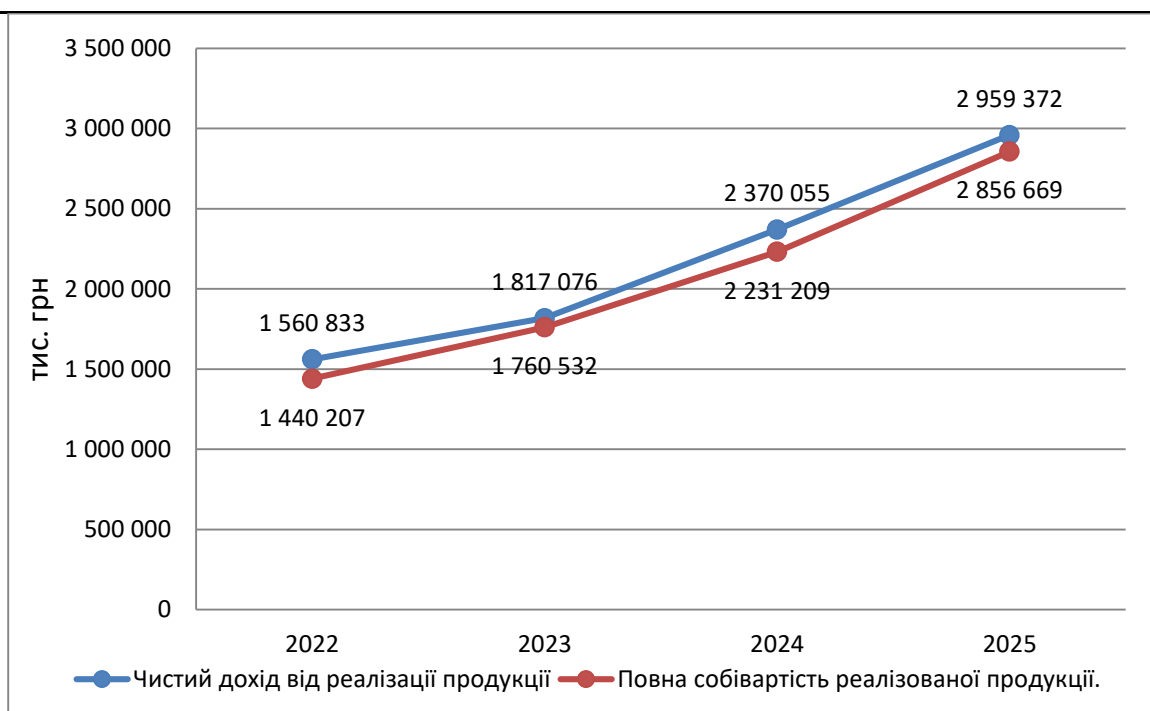

Рисунок 2.1 – Динаміка чистого доходу від реалізації продукції та повної собівартості реалізованої продукції ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [31].

Рисунок 2.1 вказує на стійку тенденцію до зростання чистого доходу ПАТ «Одескабель» упродовж 2022-2025 рр. Водночас собівартість реалізованої продукції зростала швидшими темпами, що негативно вплинуло на динаміку валового прибутку підприємства. Що означає посилення витратного навантаження та необхідність оптимізації витрат підприємства.

Для оцінки фінансової стійкості та платоспроможності ПАТ «Одескабель» доцільно провести аналіз коефіцієнта покриття, який характеризує здатність підприємства своєчасно погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Динаміка цього показника дозволяє оцінити рівень ліквідності підприємства та визначити наявність фінансових ризиків у процесі формування прибутку.

Таблиця 2.2 – Аналіз коефіцієнта покриття ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення 2025/2022	Відносне відхилення 2025/2022
	2022	2023	2024	2025		
Оборотні активи, тис. грн	832 530	843 770	1 036 903	1 278 234	+445 704	+53,5%
Поточні зобов'язання, тис. грн	863 976	868 197	1 084 425	1 309 913	+445 937	+51,6%
Коефіцієнт покриття	0,964	0,972	0,956	0,976	+0,012	+1,2%
Нормативне значення	$\geq 1,0$	$\geq 1,0$	$\geq 1,0$	$\geq 1,0$	–	–

Джерело: складено автором на основі [31].

Проведений аналіз коефіцієнта покриття ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр. показав, що оборотні активи підприємства зросли на 445 704 тис. грн, або на 53,5%, а поточні зобов'язання – на 445 937 тис. грн, або на 51,6%. Майже

однакові темпи зростання цих показників свідчать про те, що збільшення оборотних активів підприємства відбувалося переважно за рахунок залучення короткострокових джерел фінансування.

Коефіцієнт покриття протягом досліджуваного періоду коливався в межах 0,956–0,976 та не досягав нормативного значення ($>1,0$). Це свідчить про недостатній рівень поточної ліквідності підприємства та обмежену здатність повністю погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Найнижче значення коефіцієнта покриття спостерігалось у 2024 році – 0,956, проте у 2025 році показник дещо покращився до 0,976. Незважаючи на позитивну тенденцію, підприємство все ще потребує підвищення рівня ліквідності та оптимізації структури оборотного капіталу з метою зміцнення фінансової стійкості та забезпечення стабільного формування прибутку.

Для оцінки рівня платоспроможності ПАТ «Одескабель» доцільно проаналізувати динаміку коефіцієнта покриття підприємства за 2022-2025 рр. на рисунку 2.2.

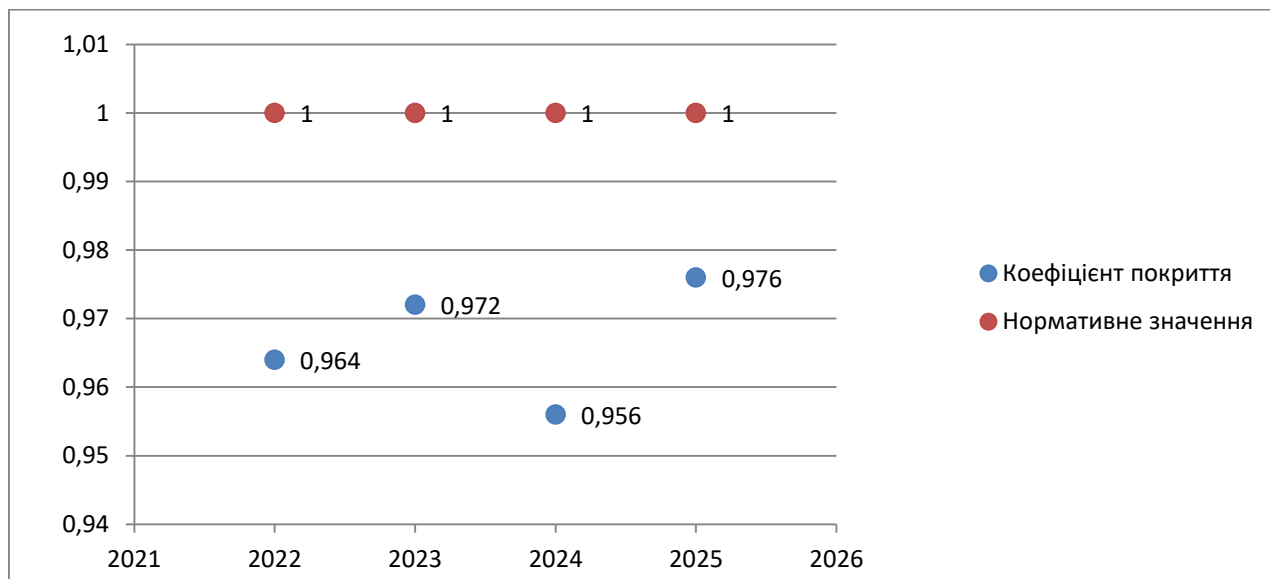

Рисунок 2.2 – Динаміка коефіцієнта покриття ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [31].

Отже, рисунок 2.2 відображає, що протягом 2022-2025 рр. коефіцієнт покриття ПАТ «Одескабель» не досягав нормативного рівня 1,0. Це означає, що обсяг оборотних активів підприємства був недостатнім для повного погашення поточних зобов'язань. Збереження показника нижче нормативного значення вказує на наявність проблем із поточною ліквідністю та залежність підприємства від короткострокових джерел фінансування.

Також коефіцієнт покриття змінювався несуттєво та перебував у межах 0,95-0,98. Така динаміка свідчить про майже однакові темпи зростання оборотних активів і поточних зобов'язань підприємства. Хоча масштаби діяльності ПАТ «Одескабель» та обсяги чистого доходу зростали, рівень поточної ліквідності суттєво не покращився. Це пояснюється збільшенням оборотних активів, що супроводжувалося паралельним нарощенням короткострокових зобов'язань.

Для оцінки впливу витрат на результати господарської діяльності підприємства доцільно проаналізувати склад операційних витрат ПАТ «Одескабель» за економічними елементами.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу операційних витрат за економічними елементами ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Елементи витрат	Роки				Абсолютн а базисна зміна 2025/2022	Відносна базисна зміна 2025/2022
	2022	2023	2024	2025		
					(+, -)	%
Матеріальні витрати, тис. грн.	1 101 456	1 438 061	1 859 391	2 214 809	1 113 353	101,08
Витрати на оплату праці, тис. грн.	171 010	280 897	330 961	404 460	233 450	136,51
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн.	36 242	59 175	71 145	86 840	50 598	139,61
Амортизація, тис. грн.	52 254	88 958	98 890	126 878	74 624	142,81

Інші операційні витрати, тис. грн.	159 252	204 461	275 668	341 794	182 542	114,63
Усього:	1 520 214	2 071 552	2 636 055	3 174 781	1 654 567	108,84

Джерело: складено автором на основі [31].

Дані табл. 2.3 показують, що протягом 2022-2025 рр. на ПАТ «Одескабель» відбулося суттєве збільшення операційних витрат. Загальна їх сума зросла з 1 520 214 тис. грн у 2022 році до 3 174 781 тис. грн у 2025 році. У результаті приріст становив 1 654 567 тис. грн, або 108,84 %.

Найбільшу частину операційних витрат упродовж усього досліджуваного періоду формували матеріальні витрати. У 2025 році їх обсяг досяг 2 214 809 тис. грн, що на 1 113 353 тис. грн більше порівняно з 2022 роком. Така динаміка пояснюється значною залежністю виробництва кабельно-провідникової продукції від вартості сировини та матеріалів.

Витрати на оплату праці також зростали досить швидкими темпами. Якщо у 2022 році вони становили 171 010 тис. грн, то у 2025 році – вже 404 460 тис. грн. Загальний приріст склав 136,51 %, що може бути пов'язано зі збільшенням рівня заробітної плати та необхідністю збереження кваліфікованого персоналу.

Аналогічна ситуація спостерігалася щодо відрахувань на соціальні заходи та амортизації. За досліджуваний період їх обсяг зріс відповідно на 139,61 % та 142,81 %. Це пов'язано як зі збільшенням фонду оплати праці, так і з використанням та оновленням основних засобів підприємства.

Інші операційні витрати у 2025 році становили 341 794 тис. грн, що на 114,63 % перевищує показник 2022 року. Їх зростання може бути пов'язане зі збільшенням витрат на забезпечення виробничої діяльності, логістику, енергоресурси та інші супутні потреби підприємства.

Отже, упродовж 2022-2025 рр. збільшення операційних витрат відбувалося за всіма економічними елементами. Найбільший вплив на їх

загальну величину мали матеріальні витрати, що зумовлено специфікою діяльності ПАТ «Одескабель» та високою часткою матеріальних ресурсів у процесі виробництва продукції.

Важливим етапом аналізу витрат підприємства є дослідження їх структури, оскільки це дозволяє визначити основні напрями використання ресурсів та виявити зміни у складі операційних витрат. Структуру операційних витрат ПАТ «Одескабель» за економічними елементами у 2022-2025 рр. наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз структури операційних витрат ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Елементи витрат	Роки				Абсолютна базисна зміна 2025/2022
	2022	2023	2024	2025	в.п
Матеріальні витрати, %	72,45	69,42	70,54	69,76	-2,69
Витрати на оплату праці, %	11,25	13,56	12,56	12,74	1,49
Відрахування на соціальні заходи, %	2,38	2,86	2,70	2,74	0,35
Амортизація, %	3,44	4,29	3,75	4,00	0,56
Інші операційні витрати, %	10,48	9,87	10,46	10,77	0,29
Усього:	100,00	100,00	100,00	100,001	-

Джерело: складено автором на основі [31].

Результати аналізу структури операційних витрат ПАТ «Одескабель» показують, що найбільшу питому вагу протягом усього досліджуваного періоду займали матеріальні витрати. У 2022 році їх частка становила 72,45 %, а у 2025 році – 69,76 %. Таким чином, за 2022-2025 рр. питома вага матеріальних витрат скоротилася на 2,69 в.п. Незважаючи на це, вони залишалися основним елементом операційних витрат підприємства, що обумовлено специфікою виробництва кабельно-провідникової продукції.

Частка витрат на оплату праці протягом досліджуваного періоду зросла з 11,25 % до 12,74 %, тобто на 1,49 в.п. Це свідчить про підвищення ролі трудових ресурсів у формуванні операційних витрат підприємства та узгоджується зі зростанням фонду оплати праці.

Відрахування на соціальні заходи також збільшили свою частку у структурі витрат з 2,38 % до 2,74 %, або на 0,35 в.п. Аналогічна тенденція спостерігалася і щодо амортизаційних відрахувань, питома вага яких зросла на 0,56 в.п. та у 2025 році становила 4,00 %. Це може бути пов'язано з оновленням та розширенням виробничих потужностей підприємства.

Частка інших операційних витрат за досліджуваний період також дещо збільшилася – з 10,48 % до 10,77 %, тобто на 0,29 в.п. Незважаючи на незначні коливання протягом окремих років, їх місце у структурі витрат залишалося відносно стабільним.

Отже, структура операційних витрат ПАТ «Одескабель» у 2022-2025 рр. не зазнала кардинальних змін. Водночас спостерігалось скорочення частки матеріальних витрат та збільшення питомої ваги витрат на оплату праці, амортизації й соціальних відрахувань, що свідчить про певні зміни у структурі ресурсного забезпечення діяльності підприємства.

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів на ПАТ «Одескабель» доцільно провести аналіз матеріаломісткості продукції. Даний показник характеризує обсяг матеріальних витрат, що припадає на 1 грн чистого доходу від реалізації продукції, та дозволяє оцінити рівень матеріальних витрат у структурі виробництва.

Таблиця 2.5 – Аналіз матеріаломісткості та матеріаловіддачі продукції ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення 2025/2022	Відносне відхилення 2025/2022
	2022	2023	2024	2025	(+,-)	%
Матеріальні витрати, тис. грн	1 101 456	1 438 061	1 859 351	2 214 809	1 113 353	101,08

Продовження таблиці 2.5

Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	1 560 833	1 817 076	2 370 055	2 959 372	1 398 539	89,6
Матеріаломісткість, грн/грн	0,706	0,791	0,785	0,748	0,042	5,95
Матеріаловіддача, грн/грн	1,417	1,264	1,275	1,336	-0,081	-5,72
Фондовіддача, грн/грн.	3,43	4,31	5,15	6,19	2,76	80,5
Фондоємність, тис. грн	0,292	0,232	0,194	0,162	-0,130	-44,52

Джерело: складено автором на основі [31].

Дані табл. 2.5 свідчать про те, що протягом 2022-2025 рр. матеріальні витрати ПАТ «Одескабель» мали стійку тенденцію до зростання. У 2025 році їх обсяг становив 2 214 809 тис. грн, що на 1 113 353 тис. грн, або на 101,08 %, більше порівняно з 2022 роком. Водночас чистий дохід від реалізації продукції зріс на 89,6 %, що є нижчим за темп приросту матеріальних витрат. Це свідчить про збільшення витрат матеріальних ресурсів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства.

Матеріаломісткість продукції протягом досліджуваного періоду зросла з 0,706 грн/грн до 0,748 грн/грн, тобто на 5,95 %. Це означає, що для отримання 1 грн чистого доходу у 2025 році підприємство витрачало більше матеріальних ресурсів, ніж у 2022 році. Такі зміни можуть бути пов'язані зі зростанням вартості сировини та матеріалів, а також зі зміною структури виробництва.

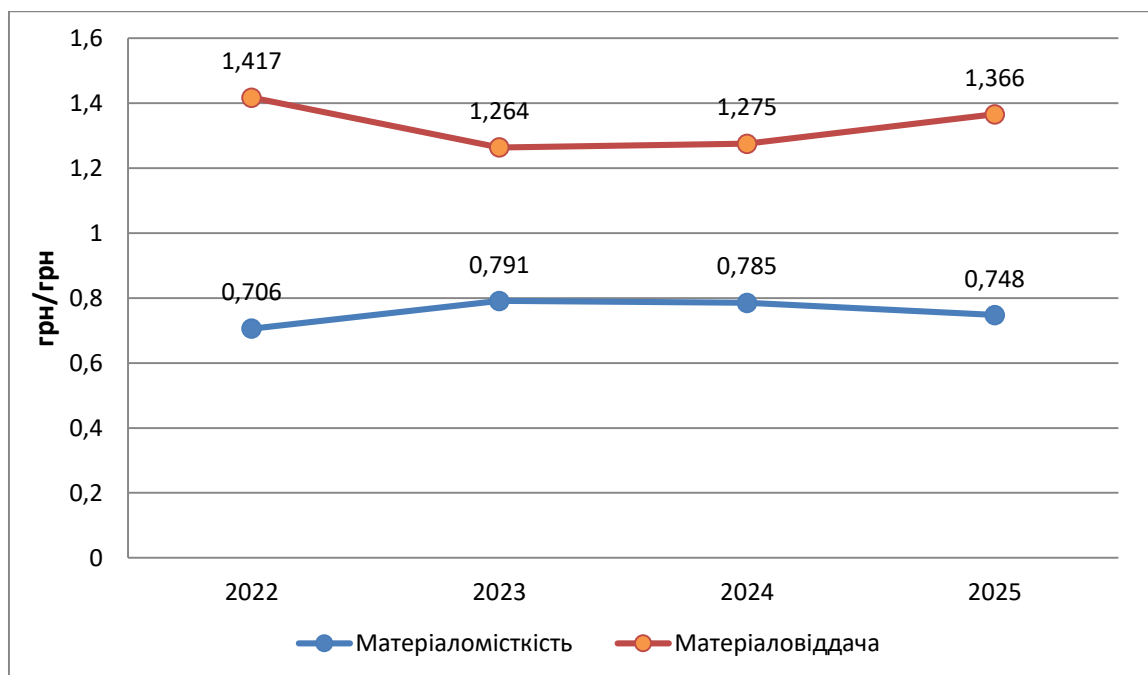
Водночас матеріаловіддача знизилася з 1,417 грн/грн до 1,336 грн/грн, або на 5,72 %. Це свідчить про те, що кожна гривня матеріальних витрат забезпечувала менший обсяг доходу від реалізації продукції порівняно з базовим роком.

Позитивною тенденцією є суттєве зростання фондovіддачі. Якщо у 2022 році на 1 грн вартості основних засобів припадало 3,43 грн чистого доходу, то у 2025 році – вже 6,19 грн. Загалом показник зріс на 80,5 %, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Фондоємність продукції за досліджуваний період скоротилася з 0,292 грн/грн до 0,162 грн/грн, або на 44,52 %. Це означає, що для отримання 1 грн доходу підприємству необхідно було залучати менший обсяг основних засобів, ніж у 2022 році.

Отже, проведений аналіз показав, що ПАТ «Одескабель» підвищило ефективність використання основних засобів, проте ефективність використання матеріальних ресурсів дещо знизилася. Це пов'язано з тим, що темпи зростання матеріальних витрат перевищували темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції.

Для зрозумілішого відображення ефективності використання матеріальних ресурсів ПАТ «Одескабель» варто проаналізувати динаміку показників матеріаломісткості та матеріалovіддачі продукції за 2022-2025 рр. Динаміку показників відображено на рисуюнок 2.3.

Рисуюнок 2.3 – Динаміка матеріаломісткості та матеріалovіддачі продукції ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [31].

Як видно з рисунка 2.3, протягом 2022-2025 рр. матеріаломісткість і матеріаловіддача продукції змінювалися у протилежних напрямках. У 2023 році спостерігалось погіршення показників: матеріаломісткість зросла до 0,791 грн/грн, тоді як матеріаловіддача знизилася до 1,264 грн/грн. Починаючи з 2024 року ситуація поступово покращувалася. У 2025 році матеріаломісткість зменшилася до 0,748 грн/грн, а матеріаловіддача зросла до 1,336 грн/грн. Це свідчить про підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів порівняно з 2023 роком. Разом з тим показники ще не досягли рівня 2022 року, що вказує на необхідність подальшої роботи щодо зниження матеріальних витрат у виробництві продукції.

Отже, результати проведеного аналізу свідчать, що упродовж 2022-2025 рр. діяльність ПАТ «Одескабель» характеризувалася одночасним зростанням обсягів реалізації продукції та збільшенням витрат. Незважаючи на складну економічну ситуацію та погіршення окремих фінансових показників у 2023 році, підприємству вдалося відновити позитивну динаміку прибутку вже у наступні роки.

Позитивним моментом є зростання чистого прибутку, виробітку на одного працівника та фондівіддачі, що свідчить про підвищення ефективності використання трудових і виробничих ресурсів. Разом з тим аналіз показав, що матеріальні витрати збільшувалися швидше, ніж чистий дохід від реалізації продукції. У результаті цього матеріаломісткість продукції зросла, а матеріаловіддача знизилася порівняно з базовим роком.

Окремої уваги потребує зниження рентабельності реалізованої продукції. Незважаючи на збільшення обсягів продажу та прибутку, темпи зростання повної собівартості залишалися вищими, що негативно вплинуло на кінцеву ефективність діяльності підприємства. Це свідчить про наявність резервів для підвищення прибутковості насамперед за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів та контролю за витратами.

Таким чином, основною проблемою ПАТ «Одескабель» на сучасному етапі є забезпечення випереджаючого зростання фінансових результатів порівняно з витратами. Саме тому подальший аналіз доцільно спрямувати на дослідження факторів формування прибутку та пошук практичних шляхів його оптимізації.

Отже, проведений аналіз показав, що протягом 2022-2025 рр. ПАТ «Одескабель» нарощувало обсяги реалізації продукції та підвищувало ефективність використання наявних ресурсів. Позитивною тенденцією є зростання виробітку на одного працівника, фондівіддачі та чистого прибутку підприємства. Водночас темпи зростання собівартості продукції випереджали темпи зростання доходу від реалізації, що негативно вплинуло на рівень рентабельності діяльності. За таких умов особливої актуальності набуває дослідження процесу формування прибутку підприємства, його структури та факторів, які впливають на зміну фінансових результатів діяльності.

2.2. Аналіз складу, динаміки та структури прибутку ПАТ «Одескабель»

Прибуток є основним узагальнюючим показником результативності діяльності підприємства, оскільки відображає ефективність використання наявних ресурсів та вплив доходів і витрат на кінцевий фінансовий результат. Для більш детального дослідження процесу формування прибутку ПАТ «Одескабель» доцільно проаналізувати склад і динаміку основних показників фінансових результатів за 2022-2025 рр. Результати проведеного аналізу наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу та динаміки показників фінансових результатів діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

№ з/п	Показники	Роки				Відхилення зміна (+,-) від	
		2022	2023	2024	2025	2025 до 2022 року	
						у сумі	у %
	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.	1 560 833	1 817 076	2 370 055	2 959 372	1 398 539	89,60
	Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), тис. грн.	1 234 091	1 518 638	1 960 868	2 510 258	1 276 167	103,41
	Валовий прибуток, тис. грн.	326 742	298 438	409 187	449 114	122 372	37,45
	Адміністративні витрати, тис. грн.	134 683	140 147	149 814	191 459	56 776	42,16
	Витрати на збут, тис. грн.	71 433	101 747	120 527	154 952	83 519	116,92
	Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1 440 207	1 760 532	2 231 209	2 856 669	1 416 462	98,35
	Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.	120 626	56 544	138 846	102 703	-17 923	-14,86
	Інші операційні доходи та витрати, тис. грн.	1 631	-8 587	-11 609	22 133	20 502	1257,64
	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	122 257	47 957	127 237	124 836	2 579	2,11
	Інші фінансові доходи та витрати, тис. грн.	-72 384	-83 350	-79 806	-85 490	-13 106	18,11
	Інші доходи та витрати, тис. грн.	-75 985	-12 133	-35 608	-10 830	65 155	x
	Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	-26 112	-47 526	11 823	28 516	54 628	x
	Податок на прибуток, тис. грн.	-1 125	-4 575	-4 898	-8 997	-7 872	–
	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-27 237	-42 951	6 925	19 519	46 756	–

Джерело: складено на основі [31].

Дані таблиці 2.6 свідчать про те, що протягом 2022-2025 рр. ПАТ «Одескабель» поступово нарощувало обсяги реалізації продукції. Чистий дохід

від реалізації зріс з 1 560 833 тис. грн у 2022 році до 2 959 372 тис. грн у 2025 році, тобто на 89,6 %. Разом із цим собівартість реалізованої продукції збільшилася на 103,41 %, що перевищує темп зростання доходу. Це свідчить про підвищення витратомісткості діяльності підприємства та створює додатковий тиск на фінансові результати.

У 2023 році валовий прибуток зменшився до 298 438 тис. грн, що на 28 304 тис. грн менше порівняно з 2022 роком. Причиною такого скорочення стало випереджаюче зростання виробничих витрат. Водночас у 2024-2025 рр. ситуація покращилася: валовий прибуток зріс до 409 187 тис. грн та 449 114 тис. грн відповідно. У результаті за досліджуваний період його приріст склав 122 372 тис. грн, або 37,45 %.

Адміністративні витрати та витрати на збут протягом аналізованого періоду мали стійку тенденцію до зростання. Особливо швидко збільшувалися витрати на збут, які у 2025 році перевищили рівень 2022 року більш ніж удвічі. Це може бути пов'язано зі збільшенням транспортних витрат, витрат на логістику та просування продукції в умовах воєнного стану.

Прибуток від реалізації продукції у 2023 році скоротився до 56 544 тис. грн, однак уже у 2024 році зріс до 138 846 тис. грн. Незважаючи на це, у 2025 році показник знову знизився до 102 703 тис. грн. Така динаміка свідчить про значний вплив витрат на формування фінансового результату від основної діяльності підприємства.

Прибуток від операційної діяльності також змінювався нерівномірно. У 2023 році він становив лише 47 957 тис. грн, тоді як у 2024 році зріс до 127 237 тис. грн. У 2025 році показник дещо зменшився та склав 124 836 тис. грн, проте залишився вищим за рівень 2022 року.

Суттєвий вплив на кінцевий фінансовий результат мали інші фінансові доходи та витрати, сальдо яких протягом усього періоду залишалося від'ємним. Це свідчить про перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами та додаткове навантаження на прибутковість підприємства. Водночас негативний

вплив інших доходів і витрат поступово зменшувався, оскільки їх від'ємне сальдо скоротилося з 75 985 тис. грн у 2022 році до 10 830 тис. грн у 2025 році.

У 2022 та 2023 роках підприємство отримало збиток до оподаткування в розмірі 26 112 тис. грн та 47 526 тис. грн відповідно. Проте вже у 2024 році діяльність стала прибутковою, а прибуток до оподаткування становив 11 823 тис. грн. У 2025 році цей показник зріс до 28 516 тис. грн. Аналогічна тенденція спостерігалася і щодо чистого прибутку: після збитків у 2022-2023 рр. підприємство отримало 6 925 тис. грн чистого прибутку у 2024 році та 19 519 тис. грн у 2025 році.

Таким чином, результати аналізу свідчать про поступове відновлення фінансових результатів ПАТ «Одескабель» після збиткових 2022-2023 рр. Незважаючи на суттєве зростання витрат, підприємству вдалося збільшити обсяги реалізації продукції, відновити прибутковість діяльності та забезпечити позитивний фінансовий результат у 2024-2025 рр.

Наочне відображення динаміки основних показників фінансових результатів ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр. наведено на рисунку 2.3.

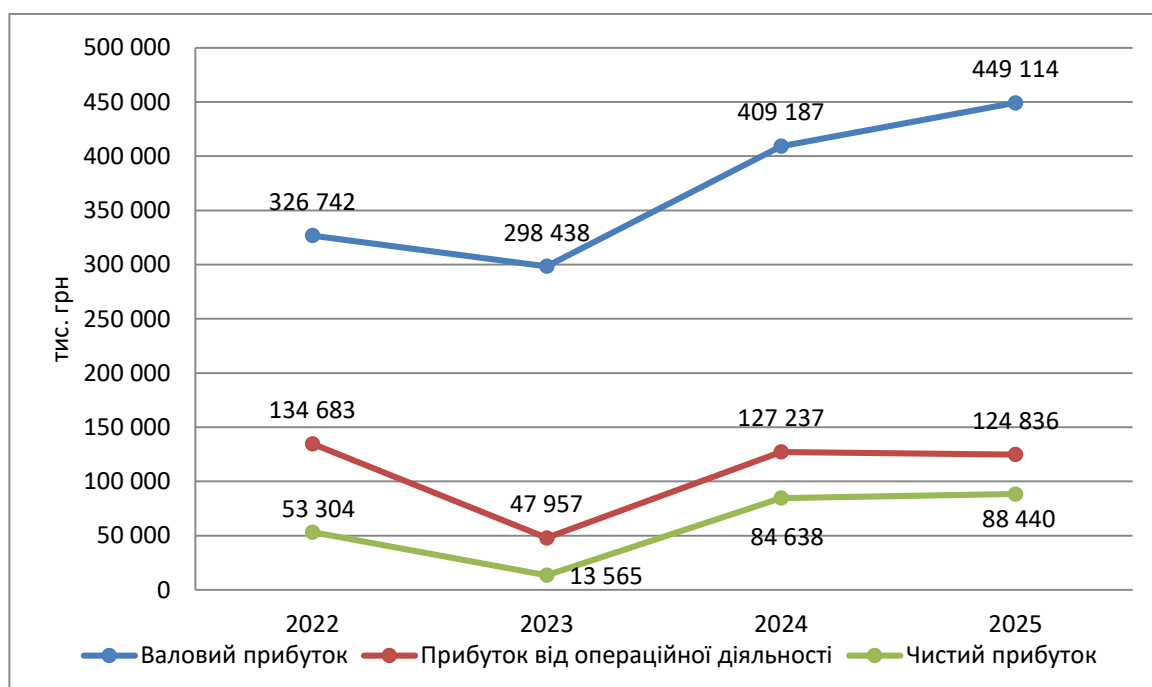

Рисунок 2.4 – Динаміка показників прибутку ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [31].

Як видно з Рисунок 2.4, протягом 2022-2025 рр. показники прибутку ПАТ «Одескабель» змінювалися нерівномірно. Найбільше скорочення спостерігалось у 2023 році, після чого у 2024-2025 рр. відбулося відновлення позитивної динаміки. Валовий та чистий прибуток у 2025 році перевищили рівень 2022 року, що свідчить про покращення фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу та динаміки прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Показники	Роки				Абсолютна базисна зміна 2025/2022	Відносна базисна зміна 2025/2022
	2022	2023	2024	2025	(+, -)	%
Прибуток від реалізації продукції тис. грн.	120 626	56 544	138 846	102 703	-17 923	-14,86
Фінансовий результат від іншої операційної діяльності, тис. грн, тис. грн.	1 631	-8 587	-11 609	22 133	20 502	1257,02
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	122 257	47 957	127 237	124 836	2 579	2,11

Джерело: складено автором на основі [31].

Дані табл. 2.6 свідчать про нестабільну динаміку прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» протягом 2022-2025 рр. Найбільше скорочення фінансових результатів спостерігалось у 2023 році, після чого підприємству вдалося частково відновити свої позиції.

Прибуток від реалізації продукції у 2023 році зменшився до 56 544 тис. грн проти 120 626 тис. грн у 2022 році. У 2024 році цей показник зріс до 138 846 тис. грн, однак у 2025 році знову скоротився до 102 703 тис. грн. Загалом за

досліджуваний період прибуток від реалізації продукції зменшився на 17 923 тис. грн, або на 14,86 %.

Інші операційні доходи та витрати також суттєво впливали на формування операційного прибутку підприємства. Якщо у 2022 році їх результат був позитивним і становив 1 631 тис. грн, то у 2023-2024 рр. спостерігалось від'ємне значення показника. Водночас у 2025 році підприємству вдалося покращити ситуацію, у результаті чого позитивне сальдо інших операційних доходів та витрат досягло 22 133 тис. грн.

Прибуток від операційної діяльності у 2023 році скоротився до 47 957 тис. грн, що є найнижчим значенням за весь досліджуваний період. Проте вже у 2024 році показник зріс до 127 237 тис. грн та перевищив рівень 2022 року. У 2025 році прибуток від операційної діяльності становив 124 836 тис. грн. Загалом за 2022-2025 рр. його приріст склав 2 579 тис. грн, або 2,11 %.

Отже, незважаючи на коливання окремих складових операційного результату, ПАТ «Одескабель» вдалося зберегти позитивний фінансовий результат від операційної діяльності та забезпечити його незначне зростання порівняно з 2022 роком.

Для кращого розуміння змін прибутку від реалізації продукції та прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» упродовж 2022-2025 рр. доцільно побудувати відповідний графік Рисунок 2.4.

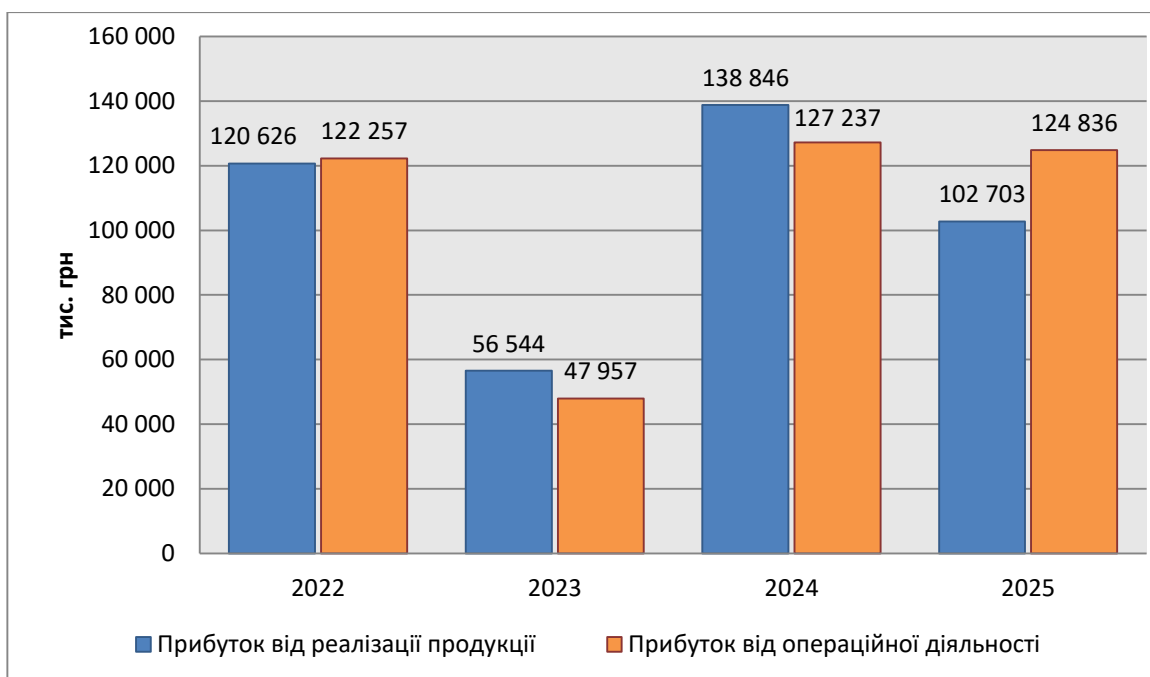

Рисунок 2.4 – Динаміка прибутку від реалізації продукції та прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Джерело: складено автором на основі [31].

Як видно з Рисунка 2.4, протягом 2022-2025 рр. прибуток від реалізації продукції та прибуток від операційної діяльності змінювалися нерівномірно. Найбільше зниження показників спостерігалось у 2023 році, коли прибуток від реалізації продукції скоротився до 56 544 тис. грн, а прибуток від операційної діяльності – до 47 957 тис. грн. Уже в 2024 році підприємству вдалося покращити фінансові результати, внаслідок чого обидва показники досягли найвищих значень за досліджуваний період. У 2025 році прибуток від реалізації продукції дещо зменшився, проте прибуток від операційної діяльності залишився практично на рівні попереднього року. Загалом динаміка показує, що після спаду у 2023 році ПАТ «Одескабель» змогло відновити ефективність своєї операційної діяльності та забезпечити стабільне отримання прибутку.

Оскільки прибуток від операційної діяльності формується під впливом кількох складових, доцільно дослідити його структуру. Це дає можливість оцінити внесок прибутку від реалізації продукції та інших операційних доходів і витрат у формування загального операційного результату підприємства.

Результати аналізу структури прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр. наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз структури прибутку від операційної діяльності
ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

№ з/п	Показники	Роки				Відхилення від 2025 до 2022 року
		2022	2023	2024	2025	
						у в. п.
1.	Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), %	98,67	117,90	109,12	82,27	-16,40
2.	Інші операційні доходи та витрати, %	1,33	-17,90	-9,12	17,73	16,40
3.	Прибуток від операційної діяльності, %	100,00	100,00	100,00	100,00	—

Джерело: складено автором на основі [31].

Аналіз структури прибутку від операційної діяльності ПАТ «Одескабель» показав, що протягом 2022-2025 рр. основним джерелом його формування залишався прибуток від реалізації продукції. Водночас частка окремих складових операційного прибутку змінювалася під впливом результатів інших операційних доходів та витрат.

У 2022 році прибуток від реалізації продукції формував 98,67 % операційного прибутку підприємства. У 2023 році його частка зросла до 117,90 %, а у 2024 році становила 109,12 %. Перевищення 100 % пояснюється тим, що інші операційні доходи та витрати у зазначені роки мали від'ємне значення та зменшували загальний результат операційної діяльності.

У 2025 році структура операційного прибутку дещо змінилася. Частка прибутку від реалізації продукції скоротилася до 82,27 %, що на 16,40 в.п. менше порівняно з 2022 роком. Одночасно частка інших операційних доходів та витрат зросла до 17,73 %, оскільки за цією статтею було отримано позитивний фінансовий результат.

Таким чином, упродовж більшої частини досліджуваного періоду операційний прибуток ПАТ «Одескабель» формувався переважно за рахунок

прибутку від реалізації продукції. Лише у 2025 році інші операційні доходи та витрати почали позитивно впливати на формування фінансового результату від операційної діяльності

Оскільки на формування прибутку до оподаткування впливають не лише результати операційної діяльності, а й фінансові результати від інших видів діяльності, доцільно проаналізувати склад та динаміку прибутку до оподаткування ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр. Це дозволить оцінити вплив окремих складових фінансового результату на кінцевий результат діяльності підприємства. Результати аналізу наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу та динаміки прибутку до оподаткування
ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

№ з/п	Показники	Роки				Відхилення від 2025 до 2022 року	
		2022	2023	2024	2025	у сумі	у %
	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	122 257	47 957	127 237	124 836	2 579	2,11
	Інші фінансові доходи та витрати, тис. грн.	-72 384	-83 350	-79 806	-85 490	-13 106	18,11
	Інші доходи та витрати, тис. грн.	-75 985	-12 133	-35 608	-10 830	65 155	—
	Прибуток до оподаткування, тис. грн.	-26 112	-47 526	11 823	28 516	54 628	—

Джерело: складено автором на основі [31].

Аналіз даних таблиці 2.8 свідчить про те, що протягом 2022-2025 рр. основним джерелом формування прибутку до оподаткування ПАТ «Одескабель» залишався прибуток від операційної діяльності. Незважаючи на значне скорочення показника у 2023 році до 47 957 тис. грн, уже у 2024 році він зріс до 127 237 тис. грн, а у 2025 році становив 124 836 тис. грн. Загалом за досліджуваний період прибуток від операційної діяльності збільшився на 2 579 тис. грн, або на 2,11 %.

Інші фінансові доходи та витрати протягом усього періоду мали від'ємне значення, що свідчить про перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами. У 2025 році від'ємне сальдо за цією статтею становило 85 490 тис. грн, що на 13 106 тис. грн більше порівняно з 2022 роком. Це негативно впливало на формування прибутку до оподаткування.

Інші доходи та витрати також переважно зменшували фінансовий результат підприємства. Водночас від'ємне значення цього показника скоротилося з 75 985 тис. грн у 2022 році до 10 830 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про зниження негативного впливу даної складової на кінцевий фінансовий результат підприємства.

У результаті сукупного впливу зазначених факторів у 2022 та 2023 роках ПАТ «Одескабель» отримувало збиток до оподаткування в розмірі 26 112 тис. грн та 47 526 тис. грн відповідно. Проте вже у 2024 році підприємство вийшло на прибутковий рівень діяльності, отримавши 11 823 тис. грн прибутку до оподаткування, а у 2025 році його величина зросла до 28 516 тис. грн.

Отже, протягом 2022-2025 рр. ПАТ «Одескабель» вдалося покращити результати своєї діяльності та перейти від збитку до прибутку до оподаткування. Основним чинником такого покращення стало зростання прибутку від операційної діяльності та зменшення негативного впливу інших доходів і витрат на фінансовий результат підприємства.

Для більш детального дослідження процесу формування фінансового результату доцільно проаналізувати структуру прибутку до оподаткування ПАТ «Одескабель». Такий аналіз дає змогу оцінити вплив прибутку від операційної діяльності, інших фінансових доходів та витрат, а також інших доходів і витрат на формування кінцевого фінансового результату підприємства. Результати аналізу наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз структури прибутку до оподаткування

ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр

№ з/п	Показники	Роки				Відхилення (+,-) від	
		2022	2023	2024	2025	2023 до 2022 року	2024 до 2025 року
1.	Прибуток від операційної діяльності, %	-468,18	-100,90	1076,24	437,92	367,28	-638,32
2.	Інші фінансові доходи та витрати, %	277,19	175,37	-674,99	-299,94	-101,82	375,05
3.	Інші доходи та витрати, %	291,00	25,53	-301,25	-37,98	-265,47	263,27
4.	Прибуток до оподаткування, тис, %	100,00	100,00	100,00	100,00	—	—

Джерело: складено автором на основі [31].

Аналіз структури прибутку до оподаткування ПАТ «Одескабель» показав, що протягом досліджуваного періоду вирішальне значення для формування фінансового результату мав прибуток від операційної діяльності. Водночас через отримання збитку до оподаткування у 2022-2025 рр. структурні показники в окремі роки набували від'ємних значень або перевищували 100 %, що зумовлено особливостями методики розрахунку структури за від'ємної бази порівняння.

У 2022 році частка прибутку від операційної діяльності становила -468,18 %, а у 2023 році -100,90 %. Незважаючи на отримання позитивного операційного результату, значний негативний вплив інших складових фінансового результату призвів до формування збитку до оподаткування. Після переходу підприємства до прибуткової діяльності у 2024 році частка прибутку від операційної діяльності зросла до 1076,24 %, а у 2025 році становила 437,92 %.

Інші фінансові доходи та витрати протягом усього досліджуваного періоду негативно впливали на формування прибутку до оподаткування. У 2025

році їх частка становила -299,94 %, що свідчить про суттєве перевищення фінансових витрат над фінансовими доходами. Подібна тенденція спостерігалася і щодо інших доходів та витрат, які також переважно зменшували кінцевий фінансовий результат підприємства.

Отже, структура прибутку до оподаткування ПАТ «Одескабель» свідчить про те, що основним джерелом його формування була операційна діяльність підприємства. Водночас значні фінансові витрати та негативний вплив інших доходів і витрат суттєво зменшували фінансовий результат, особливо у 2022-2023 рр., коли підприємство отримувало збиток до оподаткування.

2.3. Аналіз ефективності формування прибутку та виявлення резервів його зростання

Для більш детального оцінювання ефективності діяльності ПАТ «Одескабель» доцільно провести аналіз показників прибутковості підприємства, оскільки саме вони характеризують рівень ефективності використання ресурсів, результативність господарської діяльності та здатність підприємства формувати прибуток. Аналіз показників прибутковості дозволяє оцінити динаміку рентабельності діяльності підприємства, визначити тенденції зміни фінансових результатів та виявити основні фактори впливу на рівень прибутковості підприємства у сучасних умовах господарювання.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників прибутку та рентабельності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення 2025/2022	Відносне відхилення 2025/2022
	2022	2023	2024	2025		
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) , тис. грн.	1 560 833	1 817 076	2 370 055	2 959 372	1 398 539	89,6%

Продовження таблиці 2.10

Валовий прибуток , тис. грн.	326 742	298 438	409 187	449 114	122 372	37,5%
Валова рентабельність, %	20,93	16,42	17,26	15,18	-5,75	-5,75 в.п.
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	134 683	47 957	127 237	124 836	-9 847	-7,3%
Операційна рентабельність, %	8,63	2,64	5,37	4,22	-4,41	-4,41 в.п.
Чистий прибуток (збиток) , тис. грн.	-27 237	-42 951	6 925	19 519	46 756	-
Рентабельність чистого прибутку, %	-1,74	-2,36	0,29	0,66	2,40	-

Джерело: складено автором на основі [31].

Проведений аналіз показав, що чистий дохід від реалізації продукції ПАТ «Одескабель» протягом 2022-2025 рр. зріс на 1 398 539 тис. грн, або на 89,6%, що свідчить про позитивну динаміку зростання обсягів реалізації продукції підприємства.

Валовий прибуток у загальній динаміці збільшився на 122 372 тис. грн, або на 37,5%. У 2023 році показник зменшився на 8,66% порівняно з 2022 роком, проте вже з 2024 року спостерігалось його відновлення та перевищення рівня 2022 року. Водночас темпи зростання валового прибутку були значно нижчими за темпи зростання чистого доходу, що свідчить про випереджаюче зростання собівартості продукції та наявність резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Валова рентабельність у 2025 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 5,75 в.п., що пов'язано зі зростанням матеріальних витрат, витрат на оплату праці та інших складових собівартості продукції.

Прибуток від операційної діяльності за аналізований період зменшився на 9 847 тис. грн, або на 7,3%, а операційна рентабельність скоротилася на 4,41 в.п. У 2023 році показник операційної рентабельності суттєво знизився, проте вже у 2024 році підприємству вдалося частково стабілізувати результати операційної діяльності. У 2025 році операційна рентабельність знову знизилася до 4,22%, що свідчить про посилення впливу зовнішніх економічних факторів та зростання операційних витрат.

Чистий прибуток у 2025 році порівняно з 2022 роком зріс на 35 136 тис. грн, або на 65,9%, що свідчить про здатність підприємства адаптуватися до складних умов функціонування. Після суттєвого скорочення чистого прибутку у 2023 році підприємство змогло відновити фінансові результати та перевищити рівень 2022 року.

Рентабельність чистого прибутку у загальній динаміці збільшилась на 2,40 в.п., що свідчить про збільшення ефективності формування кінцевого фінансового результату підприємства та стабілізацію рівня прибутковості в умовах воєнного стану.

Отже, результати аналізу показників прибутковості ПАТ «Одескабель» свідчать про зростання обсягів реалізації продукції та чистого прибутку підприємства упродовж 2022-2025 рр. Водночас спостерігається збільшення показників рентабельності та повернення показників до попередніх рівнів.

Отже, упродовж, 2022-2025 рр. ПАТ «Одескабель» показав суттєве зростання обсягів реалізації продукції та чистого доходу. Разом із зростанням обсягів діяльності підприємство зіткнулося зі суттєвим підвищенням собівартості, матеріальних та операційних витрат, що стримувало підвищення прибутковості. Проведений аналіз показав покращення показників рентабельності, починаючи з 2024 року, зниження рівня матеріаловіддачі та недостатній рівень поточної ліквідності підприємства. Це свідчить про

наявність резервів підвищення ефективності діяльності підприємства. Зокрема, на оптимізацію витрат, підвищення ефективності використання основних фондів та покращення системи управління прибутком підприємства.

Модель прибутку від реалізації продукції, складена з дезагрегованих факторів, представлена в наступній моделі:

$$ПР = Ч \cdot ФВ \cdot ФО \cdot Рп, \quad (2.1)$$

де ПР – прибуток від реалізації продукції;

Ч – середня чисельність працівників промислово-виробничого персоналу;

ФВ – фондovіддача (ЧД/Ф);

ФО – фондоозброєність (Ф/Ч);

Рп – рентабельність продаж (ПР/ЧД);

Ф – середньорічна вартість основних засобів.

У розгорнутому вигляді цю модель можна представити так:

$$ПР = Ч \cdot \frac{ЧД}{Ф} \cdot \frac{Ф}{Ч} \cdot \frac{ПР}{ЧД} \quad (2.2)$$

Метод ланцюгових підстановок. Проілюструємо практичне застосування викладеного вище підходу до побудови мультиплікативної моделі прибутку підприємства з метою її факторного фінансово-економічного аналізу за два періоди – базисний і звітний.

Абсолютна величина факторних приростів прибутку на основі цієї моделі розраховується за такими формулами:

$$\Delta ПР_q = \Delta Ч \cdot ФВ_0 \cdot ФО_0 \cdot Рn_0; \quad (2.3)$$

$$\Delta PR_{\Phi B} = \mathcal{U}_1 \cdot \Delta \Phi B \cdot \Phi O_0 \cdot P n_0;$$

$$\Delta PR_{\Phi O} = \mathcal{U}_1 \cdot \Phi B_1 \cdot \Delta \Phi O \cdot P n_0;$$

$$\Delta PR_{P n} = \mathcal{U}_1 \cdot \Phi B_1 \cdot \Phi O_1 \cdot \Delta P n;$$

$$\Delta PR_{P n} = \Delta \mathcal{U} + \Delta \Phi B + \Delta \Phi O + \Delta P n.$$

Розрахунок впливу розглянутих факторів на прибуток від реалізації продукції в 2024-2025 рр. наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11– Дані для факторного аналізу ПАТ
«Одескабель» за 2024-2025 рр.

Показники	Позначення	Роки		Відхилення (+,-) 2025 до 2024 року	
		2024	2025	(+, -) тис. грн.	у %
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн.	ЧД	2 370 055	2 959 372	589 317	24,87
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	ПСП	2 231 209	2 856 669	625 460	28,03
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	Ф	460 546	478 474	17 928	3,89
Фондовіддача, грн. / грн.	ФВ	5,15	6,19	1,04	20,21
Фондоозброєність, тис. грн. / особу	ФО	533,66	501,55	-32,11	-6,02
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	Ч	863	954	91	10,54
Рентабельність продаж, %	РП	0,0586	0,0347	-0,0239	-40,76
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	ПР	138 846	102 703	-36 143	-26,03

Джерело: складено автором на основі [31].

Загальний та часткові відносні прирости прибутку визначаються шляхом відношення відповідних абсолютних приростів до базового значення результативного показника ($ПР_0 = 138\,846$ тис. грн) з подальшим множенням

отриманого результату на 100 %. Таким чином, можна оцінити вплив окремих факторів на зміну прибутку у відносному вираженні. Зокрема, загальний відносний приріст прибутку підприємства становить:

$$\Delta PP / PP_0 \times 100 \quad (2.4)$$

Результати розкладання абсолютного і відносного приросту прибутку від реалізації продукції підприємства за факторами за методом ланцюгових підстановок представлені в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12– Результати факторного аналізу прибутку від реалізації продукції ПАТ «Одескабель» за методом ланцюгових підстановок за 2024-2025 рр.

Показники	Абсолютний приріст, тис. грн.	Відносний приріст, %
Зміна обсягу прибутку від реалізації продукції за рахунок змін:	-36 143	-26,03
– середньої чисельності працівників промислово-виробничого персоналу	14 638	10,54
– фондівддачі основних засобів	30 921	22,27
– фондоозброєності	-11 093	-7,99
– рентабельності продаж	-70 609	-50,86
– усіх факторів	-36 143	-26,03

Джерело: складено автором на основі [31].

Дані таблиці 2.12 дають змогу оцінити внесок окремих факторів у зміну прибутку від реалізації продукції ПАТ «Одескабель» у 2024-2025 рр. Проведені розрахунки показали, що вплив досліджуваних факторів був різноспрямованим, що зумовило скорочення прибутку від реалізації продукції на 36 143 тис. грн порівняно з попереднім роком.

Найсуттєвіший приріст прибутку забезпечило підвищення фондівддачі основних засобів. За рахунок більш ефективного використання виробничих

ресурсів підприємство отримало додатково 30 921 тис. грн прибутку. Це свідчить про те, що у 2025 році обсяги реалізації продукції зростали швидше, ніж вартість основних засобів, залучених до господарської діяльності.

Позитивний вплив також мало збільшення середньооблікової чисельності працівників. У результаті дії цього фактора прибуток від реалізації продукції зріс на 14 638 тис. грн. Водночас зниження фондоозброєності праці призвело до скорочення прибутку на 11 093 тис. грн, що може свідчити про менш інтенсивне забезпечення працівників основними засобами порівняно з попереднім роком.

Найбільший вплив на погіршення фінансового результату справило зниження рентабельності продажу. Через скорочення прибутковості реалізованої продукції підприємство недоотримало 70 609 тис. грн прибутку. Така ситуація свідчить про те, що темпи зростання витрат перевищували темпи збільшення доходу від реалізації продукції, внаслідок чого ефективність основної діяльності знизилася.

Отже, результати факторного аналізу показують, що основним чинником зменшення прибутку від реалізації продукції у 2025 році стало зниження рентабельності продажу. Водночас зростання фондівіддачі частково компенсувало негативний вплив цього фактора. Це дає підстави стверджувати, що подальше збільшення прибутку підприємства потребує насамперед контролю за рівнем витрат та підвищення прибутковості реалізованої продукції.

Підсумовуючи, результати проведеного аналізу свідчать, що упродовж 2022-2025 рр. ПАТ «Одескабель» забезпечило суттєве зростання обсягів реалізації продукції та чистого доходу. Разом із тим збільшення масштабів діяльності супроводжувалося випереджаючим зростанням собівартості продукції, адміністративних та збутових витрат, що негативно позначилося на показниках прибутковості підприємства.

Аналіз рентабельності показав, що, незважаючи на позитивну динаміку окремих фінансових результатів, ефективність формування прибутку протягом

досліджуваного періоду знизилася. Зокрема, скоротилися показники валової та операційної рентабельності, що свідчить про підвищення витратомісткості діяльності підприємства.

Проведений факторний аналіз прибутку від реалізації продукції за 2024-2025 рр. дозволив встановити, що найбільший позитивний вплив на фінансовий результат мало підвищення фондівіддачі основних засобів. Водночас основним чинником скорочення прибутку стало зниження рентабельності продажу, що було зумовлено швидшими темпами зростання витрат порівняно зі збільшенням доходу від реалізації продукції.

Таким чином, основні резерви зростання прибутку ПАТ «Одескабель» пов'язані зі зниженням собівартості продукції, оптимізацією адміністративних і збутових витрат, підвищенням ефективності використання матеріальних ресурсів та зростанням рентабельності продажу. Виявлені резерви є підґрунтям для розроблення практичних заходів щодо оптимізації формування прибутку підприємства, які будуть розглянуті у третьому розділі дипломної роботи.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ

Проведений аналіз діяльності ПАТ «Одескабель» показав, що протягом 2022-2025 рр. підприємство зберігало тенденцію до нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції. За досліджуваний період чистий дохід від реалізації зріс з 1 560 833 тис. грн до 2 959 372 тис. грн, тобто майже у 1,9 раза. Це свідчить про стабільний попит на продукцію підприємства та збереження його позицій на ринку кабельно-провідникової продукції навіть в умовах складної економічної ситуації.

Разом із позитивною динамікою доходів результати дослідження засвідчили наявність низки проблем, які стримують зростання прибутку підприємства. Насамперед слід відзначити, що темпи збільшення витрат виявилися вищими, ніж темпи зростання фінансових результатів. Упродовж аналізованого періоду повна собівартість реалізованої продукції збільшилася майже на 98 %, тоді як валовий прибуток зріс лише на 37,5 %. Така ситуація свідчить про поступове зниження ефективності формування прибутку та потребує пошуку додаткових резервів підвищення прибутковості діяльності.

Окремої уваги заслуговує динаміка показників рентабельності. Незважаючи на зростання обсягів реалізації продукції, рівень валової рентабельності за досліджуваний період скоротився з 20,93 % до 15,18 %, а операційна рентабельність знизилася з 8,63 % до 4,22 %. Це означає, що кожна гривня доходу приносила підприємству менший обсяг прибутку, ніж на початку досліджуваного періоду. Відповідно, зростання масштабів діяльності не супроводжувалося пропорційним підвищенням ефективності господарювання.

Результати факторного аналізу прибутку від реалізації продукції також підтвердили наявність внутрішніх резервів для покращення фінансових результатів. Найбільший позитивний вплив на прибуток у 2025 році мало підвищення фондівіддачі основних засобів, що свідчить про ефективніше використання виробничого потенціалу підприємства. Водночас основним

чинником скорочення прибутку стало зниження рентабельності продажу, яке призвело до суттєвого погіршення фінансового результату. Це свідчить про необхідність посилення контролю за витратами та пошуку шляхів їх оптимізації.

Аналіз структури витрат підприємства показав, що найбільш суттєве зростання спостерігалось за адміністративними витратами та витратами на збут. У 2025 році адміністративні витрати досягли 191 459 тис. грн, що на 41 645 тис. грн більше порівняно з 2024 роком. За той самий період витрати на збут збільшилися на 34 425 тис. грн і становили 154 952 тис. грн. З огляду на те, що зазначені витрати безпосередньо впливають на кінцевий фінансовий результат, саме вони можуть розглядатися як один із напрямів формування резервів зростання прибутку.

Крім цього, негативний вплив на результати діяльності підприємства продовжували здійснювати фінансові витрати. У 2025 році їх від'ємне сальдо становило 85 490 тис. грн, що перевищує рівень попереднього року. За таких умов зниження вартості залучених фінансових ресурсів та більш ефективного управління капіталом можуть стати додатковими джерелами покращення фінансових результатів.

Узагальнення результатів проведеного аналізу дає підстави стверджувати, що ПАТ «Одескабель» має реальні можливості для збільшення прибутку без суттєвого розширення виробничих потужностей. Основні резерви пов'язані зі зниженням витратомісткості діяльності, підвищенням рентабельності продажу, оптимізацією адміністративних і збутових витрат, а також подальшим підвищенням ефективності використання наявних ресурсів підприємства.

З огляду на виявлені тенденції та проблемні аспекти діяльності підприємства, доцільно визначити основні резерви зростання прибутку ПАТ «Одескабель» і розробити практичні заходи щодо їх реалізації.

На основі результатів проведеного аналізу визначено основні резерви зростання прибутку ПАТ «Одескабель», які можуть бути використані для

підвищення ефективності діяльності підприємства. Узагальнену характеристику виявлених резервів наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Резерви зростання прибутку ПАТ «Одескабель»

№ з/п	Виявлений резерв	Обґрунтування резерву	Очікуваний вплив на прибуток
1	Оптимізація адміністративних витрат	Зростання адміністративних витрат на 41 645 тис. грн у 2025 р. порівняно з 2024 р.	Зменшення витрат та збільшення операційного прибутку
2	Скорочення витрат на збут	Зростання витрат на збут на 34 425 тис. грн	Підвищення прибутку від реалізації продукції
3	Підвищення ефективності використання основних засобів	Зростання фондівддачі підтвердило наявність резервів ефективнішого використання активів	Збільшення обсягів реалізації та прибутку

Джерело: складено автором на основі факторного аналізу.

Дані таблиці 3.1 свідчать про наявність у ПАТ «Одескабель» внутрішніх резервів підвищення прибутковості, реалізація яких не потребує суттєвого розширення виробничих потужностей або значних додаткових інвестицій. Виявлені резерви переважно пов'язані з підвищенням ефективності використання наявних ресурсів підприємства та вдосконаленням системи управління витратами.

Одним із найбільш вагомих напрямів збільшення прибутку є оптимізація адміністративних витрат. Проведений аналіз показав, що їх обсяг упродовж останнього року суттєво зріс, що свідчить про необхідність посилення контролю за управлінськими витратами та підвищення ефективності використання адміністративних ресурсів. Скорочення непродуктивних витрат за даним напрямом дозволить безпосередньо збільшити фінансовий результат підприємства.

Важливим резервом також є зниження витрат на збут. Зростання даної статті витрат пов'язане як із розширенням обсягів реалізації продукції, так і зі збільшенням логістичних витрат та витрат на маркетинг. Удосконалення

збутової політики, оптимізація транспортних маршрутів та підвищення ефективності маркетингових процесів можуть забезпечити додаткове зростання прибутку без негативного впливу на обсяги продажу.

Окремим напрямом зростання прибутку є подальше підвищення ефективності використання основних засобів. Позитивний вплив фондівіддачі на фінансовий результат підтверджує, що підприємство має можливості для більш повного використання наявного виробничого потенціалу. Збільшення обсягів випуску продукції без пропорційного зростання вартості основних засобів сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Отже, найбільший потенціал зростання прибутку ПАТ «Одескабель» пов'язаний із оптимізацією адміністративних і збутових витрат, а також подальшим підвищенням ефективності використання основних засобів підприємства. Саме за цими напрямками доцільно розробляти практичні заходи щодо оптимізації формування прибутку підприємства.

Для реалізації виявлених резервів доцільно запропонувати комплекс заходів, спрямованих на скорочення витрат та підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Перший захід є одним із перспективних напрямів підвищення прибутковості ПАТ «Одескабель», а самеє впровадження технологій штучного інтелекту для підтримки процесу прийняття управлінських рішень.

Актуальність реалізації даного заходу обумовлена зростанням адміністративних витрат підприємства, які у 2025 році становили 191 459 тис. грн та збільшилися на 41 645 тис. грн порівняно з попереднім роком. За таких умов особливого значення набуває пошук інструментів підвищення ефективності управління та раціоналізації адміністративних процесів.

У сучасних умовах технології штучного інтелекту активно використовуються для аналізу великих масивів даних, прогнозування попиту, оптимізації виробничого планування, управління запасами та оцінювання фінансових ризиків.[32; 33].

Використання відповідних програмних рішень дозволяє автоматизувати значну частину аналітичної роботи, що традиційно виконується управлінським персоналом.

Для ПАТ «Одескабель» застосування інструментів штучного інтелекту може бути спрямоване насамперед на прогнозування обсягів реалізації продукції, аналіз змін ринкової кон'юнктури, оптимізацію закупівель сировини та матеріалів, а також підтримку прийняття управлінських рішень щодо формування виробничих програм. Використання таких систем сприятиме підвищенню точності прогнозів та скороченню витрат, пов'язаних із неефективним плануванням діяльності підприємства.

Важливою перевагою впровадження штучного інтелекту є можливість оперативного виявлення відхилень у виробничих та фінансових показниках та підтримка процесу прийняття управлінських рішень [33-35].

Завдяки автоматизованому аналізу інформації керівництво підприємства отримує можливість швидше реагувати на зміни зовнішнього середовища та своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Крім того, використання технологій штучного інтелекту сприятиме підвищенню продуктивності праці управлінського персоналу, скороченню часу на підготовку аналітичних матеріалів і вдосконаленню системи внутрішнього контролю. Це дозволить знизити окремі адміністративні витрати та підвищити загальну ефективність функціонування підприємства.

Таким чином, впровадження технологій штучного інтелекту для підтримки управлінських рішень є реалістичним та економічно обґрунтованим напрямом оптимізації адміністративних витрат ПАТ «Одескабель», що сприятиме підвищенню ефективності управління та створить додаткові передумови для зростання прибутку підприємства.

Таблиця 3.2 – Розрахунок економічного ефекту від впровадження штучного інтелекту під час прийняття управлінських рішень на ПАТ «Одескабель»

Показник	Значення
Адміністративні витрати у 2025 р., тис. грн	191 459
Відсоток скорочення, %	3
Економія адміністративних витрат, тис. грн	5 743,77 тис. грн
Приріст прибутку від операційної діяльності, тис. грн	5 743,77 тис. грн

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Економія адміністративних витрат визначається за формулою:

$$E = AB \times C / 100 \quad (3.1)$$

$$E = 191\,459 \times 3 / 100 = 5\,743,77 \text{ тис. грн.}$$

де:

E – економія адміністративних витрат, тис. грн;

AB – адміністративні витрати підприємства, тис. грн;

C – відсоток скорочення адміністративних витрат, %.

Дані таблиці 3.2 свідчать, що впровадження системи електронного документообігу та автоматизація управлінських процесів дозволить скоротити адміністративні витрати ПАТ «Одескабель» на 3 %, або на 5 743,77 тис. грн. Оскільки адміністративні витрати безпосередньо впливають на фінансовий результат підприємства, отримана економія забезпечить відповідне збільшення прибутку від операційної діяльності. Крім безпосереднього економічного ефекту, реалізація запропонованого заходу сприятиме підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень, покращенню внутрішнього контролю та більш ефективному використанню трудових ресурсів підприємства. Отже, впровадження штучного інтелекту є економічно

доцільним заходом, який сприятиме підвищенню ефективності діяльності та зростанню прибутку ПАТ «Одескабель».

Другий захід полягає у підвищенні прибутковості ПАТ «Одескабель» за рахунок оптимізації витрат на збут шляхом впровадження технологій штучного інтелекту в маркетингові та логістичні процеси. Проведений аналіз показав, що у 2025 році витрати на збут становили 154 952 тис. грн, що на 34 425 тис. грн, або на 28,56 %, більше порівняно з 2024 роком. Зростання даного виду витрат негативно впливає на фінансові результати діяльності підприємства та зумовлює необхідність пошуку шляхів їх оптимізації.

Для підприємств кабельної промисловості значну частку витрат на збут формують транспортні витрати, витрати на зберігання продукції, організацію доставки замовлень, а також маркетингові витрати, пов'язані з просуванням продукції та пошуком нових клієнтів. В умовах високої конкуренції особливого значення набуває використання сучасних цифрових технологій, здатних підвищити ефективність збутової діяльності підприємства.

Одним із найбільш перспективних напрямів є впровадження технологій штучного інтелекту для аналізу ринку, прогнозування попиту та автоматизації маркетингових процесів. Використання інструментів штучного інтелекту дозволяє здійснювати сегментацію клієнтів, прогнозувати потреби споживачів, оцінювати ефективність рекламних кампаній та формувати більш точні пропозиції для окремих груп покупців. Це сприятиме підвищенню результативності маркетингових заходів та скороченню непродуктивних витрат на просування продукції.

Важливим напрямом застосування штучного інтелекту є також оптимізація логістичних процесів. Сучасні програмні рішення на основі штучного інтелекту дозволяють автоматично формувати оптимальні маршрути перевезення продукції, прогнозувати завантаження транспортних засобів, визначати найбільш ефективні схеми доставки та мінімізувати транспортні витрати. Крім того, використання аналітичних алгоритмів сприяє підвищенню

ефективності управління запасами готової продукції та скороченню складських витрат.

Для ПАТ «Одескабель» впровадження технологій штучного інтелекту в маркетингових і логістичних процесах є доцільним з огляду на значні обсяги виробництва та реалізації продукції, широку географію поставок і необхідність підвищення ефективності збутової діяльності. Використання таких технологій дозволить скоротити витрати на збут без зменшення обсягів реалізації продукції та забезпечить додаткові можливості для зростання прибутку підприємства.

Таким чином, впровадження штучного інтелекту в маркетингові та логістичні процеси є економічно обґрунтованим заходом, який сприятиме скороченню витрат на збут, підвищенню ефективності збутової діяльності та покращенню фінансових результатів ПАТ «Одескабель».

Таблиця 3.3 – Розрахунок економічного ефекту від оптимізації витрат на збут та маркетинг ПАТ «Одескабель»

Показник	Значення
Витрати на збут у 2025 році, тис. грн	154 952
Заплановане скорочення витрат на збут, %	5
Економія витрат на збут, тис. грн	7 748
Очікуване збільшення прибутку від операційної діяльності, тис. грн	7 748

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Економія адміністративних витрат визначається за формулою:

$$E = B_z \times 5 / 100 \quad (3.2)$$

$$E = 154\,952 \times 0,05 = 7\,748 \text{ тис. грн}$$

де:

E – економія адміністративних витрат, тис. грн;

AB – адміністративні витрати підприємства, тис. грн;

C – відсоток скорочення адміністративних витрат, %.

Результати розрахунку свідчать, що оптимізація логістичних процесів, оптимізація маркетингових процесів та скорочення витрат на збут лише на 5 % дозволять ПАТ «Одескабель» отримати економію в розмірі 7 748 тис. грн. Враховуючи безпосередній вплив витрат на збут на фінансовий результат підприємства, зазначена сума може бути розглянута як додатковий резерв зростання прибутку від операційної діяльності. Крім економічного ефекту, реалізація заходу сприятиме підвищенню ефективності збутової діяльності, економії витрат на рекламу та покращенню логістичного забезпечення і зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку.

Третій захід полягає у підвищенні прибутковості ПАТ «Одескабель» шляхом подальшого зростання ефективності використання основних засобів підприємства за рахунок підвищення кваліфікації персоналу та більш повного використання виробничих потужностей. Проведений у другому розділі факторний аналіз показав, що саме підвищення фондівіддачі забезпечило найбільший позитивний вплив на формування прибутку від реалізації продукції. Це свідчить про наявність резервів збільшення фінансових результатів за рахунок ефективнішого використання наявного виробничого потенціалу підприємства.

Підвищення фондівіддачі значною мірою залежить не лише від технічного стану обладнання, а й від рівня професійної підготовки працівників, які забезпечують його експлуатацію. Кваліфікований персонал здатний ефективніше використовувати виробничі потужності, зменшувати втрати робочого часу, скорочувати кількість виробничих помилок та забезпечувати вищу продуктивність праці. Тому одним із важливих напрямів підвищення ефективності використання основних засобів є інвестування у професійний розвиток працівників підприємства.

Для ПАТ «Одескабель» зазначений напрям є особливо актуальним, оскільки підприємство використовує сучасне спеціалізоване обладнання для виробництва кабельно-провідникової продукції. Регулярне підвищення кваліфікації персоналу, проведення навчальних програм та освоєння сучасних виробничих технологій сприятимуть більш повному використанню виробничих потужностей та підвищенню результативності виробничих процесів.

Крім того, підвищення професійної компетентності працівників дозволить забезпечити збільшення обсягів виробництва без необхідності суттєвого нарощування вартості основних засобів. За таких умов зростання обсягів реалізації продукції відбуватиметься швидшими темпами, ніж збільшення вартості виробничих ресурсів, що сприятиме підвищенню фондовіддачі та покращенню фінансових результатів діяльності підприємства.

З огляду на це доцільно розглянути можливість підвищення фондовіддачі основних засобів на 4 %. Такий приріст є реалістичним та може бути досягнутий за рахунок підвищення кваліфікації персоналу, зростання продуктивності праці, скорочення втрат робочого часу та збільшення обсягів виробництва.

Для оцінки економічної доцільності запропонованого заходу визначимо можливий економічний ефект від підвищення фондовіддачі основних засобів на 4 %.

Результати розрахунку наведено в таблиці 3.4.

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД} \times 4 / 100 \quad (3.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 2\,959\,372 \times 4 / 100 = 118\,375 \text{ тис. грн,}$$

де:

$\Delta \text{ЧД}$ – приріст чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції у 2025 році, тис. грн.

Приріст прибутку від реалізації продукції визначається за формулою:

$$\Delta \text{ПР} = \Delta \text{ЧД} \times \text{Рп} \quad (3.4)$$

$$\Delta \text{ПР} = 118\,375 \times 0,0347 = 4\,108 \text{ тис. грн}$$

де:

$\Delta \text{ПР}$ – приріст прибутку від реалізації продукції, тис. грн;

$\Delta \text{ЧД}$ – приріст чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн;

Рп – рентабельність продажу у 2025 році.

Таблиця 3.4 – Розрахунок економічного ефекту за рахунок підвищення кваліфікації персоналу та більш повного використання виробничих потужностей ПАТ «Одескабель»

Показник	Значення
Чистий дохід від реалізації продукції у 2025 році, тис. грн	2 959 372
Заплановане підвищення фондівддачі, %	4,0
Приріст чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн	118 375
Рентабельність продажу у 2025 році, %	3,47
Приріст прибутку від реалізації продукції, тис. грн	4 108

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Проведені розрахунки показали, що підвищення фондівддачі основних засобів на 4 % дозволить ПАТ «Одескабель» збільшити обсяг реалізації продукції та покращити фінансові результати діяльності. Очікуваний приріст чистого доходу від реалізації становитиме 118 375 тис. грн, що за наявного рівня рентабельності продажу забезпечить додатковий прибуток від реалізації у розмірі 4 108 тис. грн. Це свідчить про те, що більш ефективне використання виробничого потенціалу підприємства може стати одним із важливих резервів підвищення його прибутковості.

Досягнення зазначеного результату можливе завдяки підвищенню кваліфікації персоналу, розвитку професійних компетентностей працівників та зростанню продуктивності праці. Більш високий рівень підготовки виробничого персоналу сприятиме ефективнішому використанню наявного обладнання, зменшенню втрат робочого часу, підвищенню якості продукції та

збільшенню обсягів виробництва без необхідності суттєвого розширення виробничих потужностей. Тому доцільним є впровадження заходів, спрямованих на професійне навчання працівників, удосконалення системи підвищення кваліфікації та розвиток навичок ефективної роботи із сучасним виробничим обладнанням.

Таблиця 3.5 – Узагальнення економічного ефекту від запропонованих заходів щодо оптимізації прибутку ПАТ «Одескабель»

Заходи	Очікуваний економічний ефект, тис. грн.
Впровадження штучного інтелекту під час прийняття управлінських рішень	5 744
Оптимізація витрат на збут за рахунок впровадження технологій штучного інтелекту в маркетингові та логістичні процеси	7 748
Підвищення фондівіддачі основних засобів за рахунок підвищення кваліфікації персоналу та більш повного використання виробничих потужностей	4 108
Разом	17 600

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Результати узагальнення економічного ефекту свідчать про наявність у ПАТ «Одескабель» реальних можливостей для підвищення прибутковості за рахунок внутрішніх резервів підприємства. Загальний очікуваний економічний ефект від реалізації запропонованих заходів становить 17 600 тис. грн, що підтверджує доцільність їх практичного впровадження.

Найбільший внесок у загальну суму очікуваного ефекту забезпечує оптимізація витрат на збут шляхом впровадження технологій штучного інтелекту в маркетингові та логістичні процеси. Реалізація зазначеного заходу дозволить скоротити витрати на збут на 7 748 тис. грн. Це свідчить про значний потенціал використання сучасних цифрових технологій для підвищення ефективності збутової діяльності підприємства та раціональнішого використання ресурсів.

Важливим напрямом підвищення прибутковості є також впровадження технологій штучного інтелекту для підтримки управлінських рішень.

Використання сучасних аналітичних систем дозволить скоротити адміністративні витрати на 5 744 тис. грн, підвищити оперативність обробки інформації та покращити якість управлінських рішень.

Додатковий приріст прибутку може бути отриманий завдяки підвищенню фондівддачі основних засобів за рахунок підвищення кваліфікації персоналу та більш ефективного використання виробничих потужностей. Реалізація цього заходу забезпечить додатковий прибуток від реалізації продукції в сумі 4 108 тис. грн.

Отже, запропоновані заходи орієнтовані на усунення виявлених недоліків у діяльності підприємства та спрямовані на підвищення ефективності використання наявних ресурсів. Їх реалізація створить додаткові можливості для зміцнення фінансового стану, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення подальшого зростання прибутку ПАТ «Одескабель».

З метою наочного представлення результатів проведених розрахунків доцільно розглянути структуру загального економічного ефекту від реалізації запропонованих заходів. Частку кожного заходу в загальній сумі очікуваного економічного ефекту відображено на рисунку 3.1.

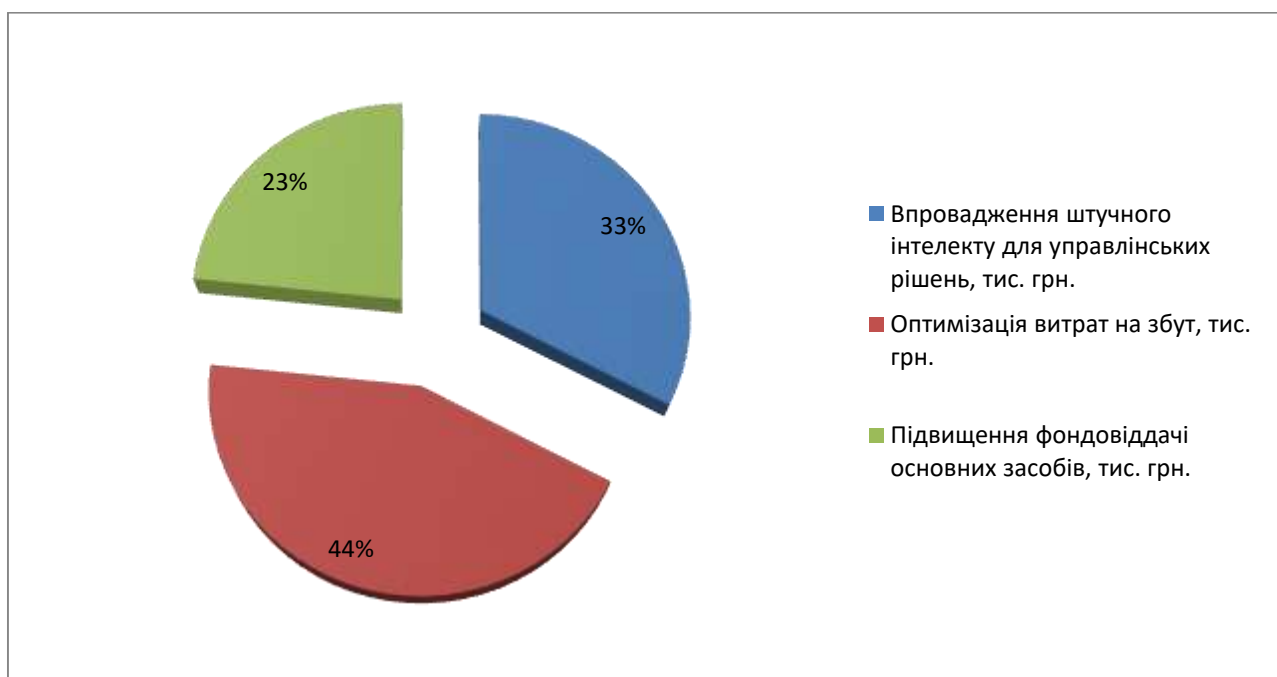

Рисунок 3.1 – Структура очікуваного економічного ефекту від запропонованих заходів щодо оптимізації прибутку ПАТ «Одескабель»

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків.

Дані рисунка 3.1 свідчать, що найбільшу частку загального економічного ефекту забезпечує оптимізація витрат на збут із використанням технологій штучного інтелекту – 44,0 %. Частка впровадження штучного інтелекту для підтримки управлінських рішень становить 32,6 %, а підвищення фондовіддачі основних засобів – 23,4 %.

Отримані результати підтверджують, що найбільші можливості підвищення прибутковості підприємства пов'язані з удосконаленням системи управління, оптимізацією збутової діяльності та підвищенням ефективності використання виробничих ресурсів.

У третьому розділі роботи визначено основні резерви зростання прибутку ПАТ «Одескабель» та запропоновано практичні заходи щодо їх реалізації. Зокрема, рекомендовано впровадження технологій штучного інтелекту для підтримки управлінських рішень, використання штучного інтелекту в маркетингових і логістичних процесах, а також підвищення фондовіддачі основних засобів шляхом підвищення кваліфікації персоналу та збільшення обсягів виробництва.

Проведені розрахунки показали, що загальний очікуваний економічний ефект від реалізації запропонованих заходів становить 17 600 тис. грн. Це підтверджує наявність у підприємства внутрішніх резервів підвищення прибутковості та доцільність практичного впровадження запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було досліджено теоретичні та практичні аспекти формування прибутку підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель» та розроблено напрями його оптимізації. Отримані результати дають змогу сформулювати такі висновки:

прибуток є одним із ключових узагальнюючих показників результативності діяльності підприємства, який відображає ефективність використання ресурсів, рівень конкурентоспроможності та здатність суб'єкта господарювання забезпечувати власний розвиток. В умовах ринкової економіки прибуток виступає не лише основним джерелом фінансування діяльності підприємства, а й важливим критерієм оцінки якості управлінських рішень.

процесі дослідження встановлено, що формування прибутку підприємства залежить від сукупності зовнішніх і внутрішніх чинників. Найбільш вагомий вплив мають обсяги реалізації продукції, рівень собівартості, структура витрат, ефективність використання виробничих ресурсів, цінова політика підприємства та стан ринку збуту. Управління зазначеними факторами створює передумови для забезпечення стійкого зростання фінансових результатів.

аналіз діяльності ПАТ «Одескабель» за 2022-2025 рр. показав, що підприємство працювало в умовах нестабільного економічного середовища, однак зберегло виробничий потенціал та забезпечило позитивну динаміку окремих фінансових показників. Дослідження фінансових результатів засвідчило поступове покращення прибутковості підприємства після збиткових результатів 2022 та 2023 років. Чистий фінансовий результат змінився від збитку 27 237 тис. грн у 2022 році та 42 951 тис. грн у 2023 році до чистого прибутку 6 925 тис. грн у 2024 році та 19 519 тис. грн у 2025 році, що свідчить про відновлення фінансової стійкості підприємства.

проведений аналіз складу та структури фінансових результатів показав, що основним джерелом формування прибутку ПАТ «Одескабель» залишається операційна діяльність. Водночас на кінцевий фінансовий результат суттєво

впливають фінансові витрати, які знижують обсяг прибутку до оподаткування та потребують подальшої оптимізації.

ослідження показників рентабельності дозволило встановити, що попри зростання окремих фінансових результатів підприємства ефективність формування прибутку потребує покращення. Зниження рентабельності продажу свідчить про випереджальне зростання витрат порівняно з темпами збільшення доходу від реалізації продукції. Це підтверджує необхідність посилення контролю за витратами та пошуку внутрішніх резервів підвищення прибутковості.

езультати факторного аналізу прибутку від реалізації продукції засвідчили, що найбільший позитивний вплив на фінансовий результат мало підвищення ефективності використання основних засобів. Разом із тим основним негативним фактором стало скорочення рентабельності продажу, що обумовило втрату частини потенційного прибутку підприємства.

а підставі проведеного аналізу встановлено, що найбільш перспективними резервами зростання прибутку ПАТ «Одескабель» є оптимізація адміністративних витрат, скорочення витрат на збут та підвищення ефективності використання основних засобів. Вибір саме цих напрямів обумовлений результатами аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, які засвідчили їх суттєвий вплив на формування фінансових результатів. Виявлені резерви не потребують значного розширення виробничих потужностей та можуть бути реалізовані переважно за рахунок більш раціонального використання наявних ресурсів підприємства.

третьому розділі роботи розроблено практичні заходи щодо оптимізації прибутку ПАТ «Одескабель», які передбачають впровадження технологій штучного інтелекту для підтримки управлінських рішень, використання штучного інтелекту в маркетингових та логістичних процесах, а також підвищення фондовіддачі основних засобів шляхом підвищення кваліфікації персоналу та більш ефективного використання виробничих потужностей. Проведені розрахунки підтвердили економічну доцільність запропонованих

рішень. Загальний очікуваний економічний ефект від їх реалізації становить 17 600 тис. грн, що свідчить про наявність у підприємства реальних можливостей для підвищення прибутковості за рахунок внутрішніх резервів.

загальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що ПАТ «Одескабель» має достатній потенціал для подальшого покращення фінансових результатів. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень на основі використання технологій штучного інтелекту, оптимізації маркетингових і логістичних процесів, більш раціональному використанню виробничих ресурсів, зміцненню фінансового стану підприємства та створенню передумов для його стабільного розвитку в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

овк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 37-44.

анченко І.А. Функції прибутку: значення для забезпечення економічного розвитку суб'єктів господарювання. 2020. URL:

оложення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 № 87. URL:

ланк І. О. Управління прибутком підприємства : монографія. Київ : Ніка-Центр, 2020. 768 с.

ереп А. В., Северина С. В. Управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання // Економічний простір. 2021. № 168. С. 95–101.

раченко А., Юрчишина Л. Концептуальний підхід до моделювання впливу фінансових показників на прибуток підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. С. 44.

кономіка: посібник з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 368 с.

ондаренко Н. М. Управління прибутком підприємства та шляхи його підвищення // Причорноморські економічні студії. 2021. Вип. 63. С. 112–116.

альченко О. О. Особливості формування та використання прибутку підприємства // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Економічні науки. 2022. № 4. С. 22–26. URL:

ерій В. А., Панасюк В. М., Назарова І. Я. Облік і звітність за міжнародними стандартами: навч.-метод. комплекс. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 47 с.

Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / за ред. С. В. Онишко. Київ : Каравела, 2021. 388 с.

Швайка Л. А. Управління прибутком підприємства та напрями його оптимізації : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 280 с.

остенко Ю., Овсієнко Н. Аналіз економічних факторів розвитку підприємств на ринку України // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2025. Т. 36(75), № 1. URL:

окровська Н. Дефініція терміну «прибуток» в економічній науці // Економіка та суспільство. 2024. № 68. URL: звернення: 04.06.2026).

равченко В. Ефективність діяльності підприємства: зміст, види та роль у сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2024. № 65. DOI: 10.32782/2524-

аконечна Н., Градюк Н. Прибутковість як ключова характеристика забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інновації та сталі економічне зростання. 2024. № 2. С. 69-75. DOI: 10.31649/ins.2024.2.69.75.

ічук Я. А. Особливості політики формування і використання прибутку підприємства // Економіка харчової промисловості. 2025. Т. 17, № 1. URL:

оддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

оваленко О. В. Напрями підвищення прибутковості підприємства в сучасних умовах господарювання // Економіка та суспільство. 2022. № 39. URL: звернення: 19.05.2026)

авицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2015. 662 с.

овальов В. В. Фінансовий аналіз: управління капіталом, вибір інвестицій, аналіз звітності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.

ерещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2018. 554 с.

оваленко Н. В. Управління фінансовими результатами підприємства в сучасних умовах господарювання // Економіка та держава. 2021. № 9. С. 64–69. URL:

равченко О. М. Управління прибутковістю підприємства в умовах нестабільного економічного середовища // Бізнес Інформ. 2024. № 2. С. 214–220.

етренко І. С. Резерви підвищення ефективності діяльності підприємства // Економічний простір. 2023. № 189. С. 95–101.

ельник Л. Г., Корінцева О. І. Управління прибутковістю підприємства та резерви її підвищення // Ефективна економіка. 2023. № 11. URL:

идоренко В. М. Резерви підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах // Економіка та держава. 2024. № 3. С. 77–82.

сторія. ПАТ «Одескабель» – офіційний сайт. URL:

ортфолію. ПАТ «Одескабель» – офіційний сайт. URL:

родукція. ПАТ «Одескабель» – офіційний сайт. URL:

дескабель. Опендатабот. 2025. URL: <https://opendatabot.ua/c/05758730> (дата звернення 20.05.2026).

32. Kaplan A. M., Haenlein M. Siri, Siri, in my hand: Who's the fairest in the land? On the interpretations, illustrations, and implications of artificial intelligence. Business Horizons. 2019. Vol. 62, No. 1. P. 15–25. DOI: 10.1016/j.bushor.2018.08.004.

33. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Artificial Intelligence. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/artificial-intelligence.html> (дата звернення: 20.05.2026).

34. Porter M. E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York : Free Press, 2008. 592 p.

35. McKinsey Global Institute. The State of AI: How Organizations Are Rewiring to Capture Value. 2024. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai> (дата звернення: 20.05.2026).